DE DELAVSKA ENOTNOST

30. JANUARJA 1971 — ŠT. 4 — L. XXVIII

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/I
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

gorenje

SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS:

Zdržati v prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva

TONE KROPUŠEK: »Če cen ne bomo obvladali organizirano, bo šel sindikat v bitko za osebne dohodke«

„Govoriti o tem, da bomo stabilizirali gospodarstvo in poravnali različne dolgove, ter da pri tem ne bomo nikogar prizadeli, bi bilo neodgovorno in demagoško. To, kar delamo sedaj, je zadnji poskus samoupravne stabilizacije našega gospodarstva – in če v njem ne bomo uspeli, preostane samo še generalno administriranje in etatizem, v katerem ne bo nobenega prostora za samoupravno urejanje problemov. Na vsak način moramo vzdržati v naših prizadevanjih; to smo dolžni zaradi našega samoupravnega sistema pa tudi zaradi mednarodnega ugleda socialistične Jugoslavije!“

Navedeno izjavo je dal predsednik RS ZSS Tone Kropušek na seji predsedstva zveze slovenskih sindikatov, ki je minulo sredo razpravljalo o devalvaciji dinarja in njenih posledicah za gospodarstvo ter o nalogah, ki se v zvezi s tem postavljajo pred sindikate.

Označujoč devalvacijo dinarja kot neodložljivo nujo, je Tone Kropušek nadaljeval:

„V prvi fazi po devalvaciji moramo vso pozornost posvetiti predvsem politiki cen. Tokrat sindikati najbrž ne bomo glede tega osamljeni kot smo bili lani. O cenah in o različnih drugih problemih se ne kaže dogovarjati samo v različnih koordinacijskih odborih, temveč je ta vprašanja nujno postaviti na dnevni red pristojnih organov – skupščine, izvršnega sveta, gospodarske zbornice. Narediti moramo nekakšno inventuro, videti moramo, na katerih točkah našega gospodarstva lahko pričakujemo zaostritve, potem pa se moramo organizirati za boj proti najrazličnejšim pritiskom in zaostritvam. Če pa se

(Nadaljevanje na 3. strani)

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljanska banka

V OKVIRU

Zdravilo, ne sladkorček

Devalvacija, ki smo jo pravkar izvedli, pomeni za naše gospodartvo zdravilo, ne sladkorček. Za številne delovne organizacije bo to zdravilo precej grenko, njegove posledice pa bodo čutili v večji ali manjši meri tudi vsi zaposleni.

Nobenega zdravila ne jemljemo zato, ker nam je to v veselje, temveč ker vemo, da nam bo pomagalo premagati bolezen. In zato ga jemljemo tudi sedaj, čeprav je zelo grenko in bi ga sicer najraje odvrgli.

Ni dvoma, da bi se tudi devalvaciji najraje izognili, če bi se le mogli. Dočakali je nismo kot zaželenega gosta, temveč kot neizogibno nujo. To namreč tudi je: nujen ukrep, če hočemo stabilizirati gospodarstvo.

V razpravah, ki so se razvnele ob devalvaciji, je pogosto slišati tudi naslednje vprašanje: če nismo dosegli planiranih rezultatov z družbeno reformo, ki je bila v vseh pogledih temeljiteje pripravljena, kot pa so sedanji ukrepi za stabilizacijo, med katerimi zavzema eno najvažnejših mest devalvacija, kako naj potem verjamemo, da bomo sedaj dosegli boljše uspehe, kot pa smo jih z reformo?

To vprašanje ni brez osnove, čeprav današnji pogoji gospodarjenja niso enaki, kot so bili pred petimi, šestimi leti. Od tedaj dalje se je marsikaj spremenilo na bolje, čeprav je res, da je hkrati ostalo tudi nemalo nerešenih problemov, ki so danes morda še hujši, kot so bili pred reformo. Vsekakor pa se res velja vprašati, ali bomo zdržali pri stabilizacijskih ukrepih, ali pa bomo začeli postopoma od njih odstopati – tako kot smo odstopali od načel reforme?

Če bomo dopustili, da delovne organizacije odgovorijo na devalvacijo izključno oziroma predvsem z navijanjem cen, potem ni dvoma, da bo s tem učinek devalvacije zelo kmalu uničen. Zavedamo se tega, da navijanje cen vodi v začarani krog splošne nestabilnosti, pa vendar si bodo zelo številne delovne organizacije poskušale pomagati iz težav prav na ta način. Vemo tudi, da se premikom cen na marsikaterem področju ne moremo izogniti, ker so nujni, vendar pa jih lahko sprejmemo samo postopno in samo na podlagi resničnih, utemeljenih potreb.

Toda tudi v tem primeru nas posledice devalvacije ne bodo prizadele vseh enako. Če ne bomo pravočasno ukrepali, jih bodo najbolj začutili prav tisti delovni ljudje, ki imajo že sedaj svoje pasove zategnjene do zadnje luknje. Te nevarnosti se moramo zavedati predvsem v sindikatih in predvsem mi smo dolžni storiti vse, da vso grenkobo devalvacijskega zdravila ne bodo čutili prav tisti, ki s svojimi bornimi osebnimi dohodki prav gotovo niso povzročili, da je bila poraba družbenih sredstev iznad realnih možnosti. Če tega ne bomo uspeli doseči, potem lahko pričakujemo resne družbene konflikte, s tem pa tudi veliko nevarnost za vse, kar razumemo pod pojmom bitke za stabilizacijo našega gospodarstva.

MILAN POGAČNIK

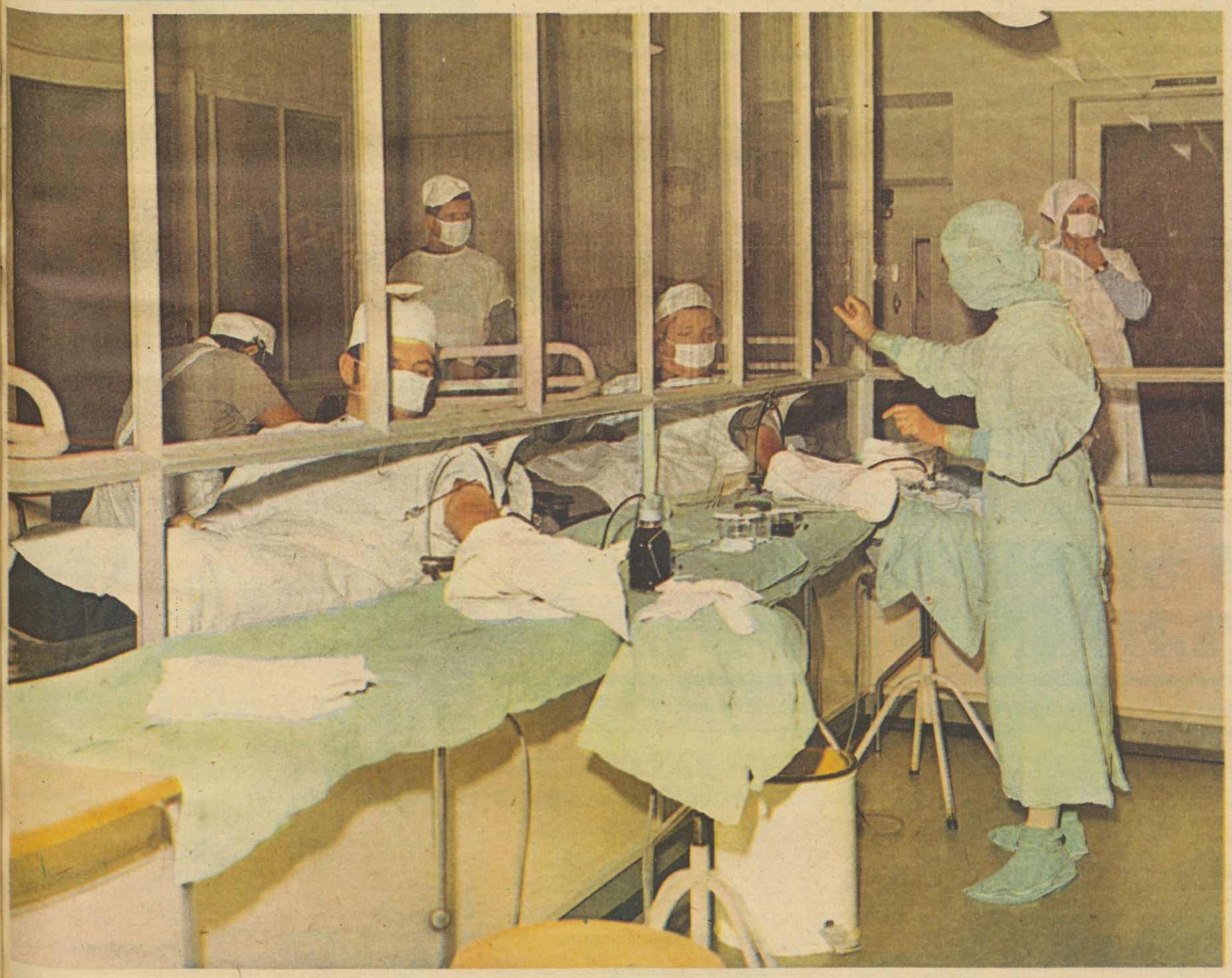

Studenec solidarnosti

Te dni poteka v Ljubljani obsežna krvodajalska akcija ● Po prvih dneh je uspeh zadovoljiv

„Kri ni voda“ so rekli stari ljudje. In prav so imeli. Kri je tekočina, ki nas ohranja žive. Žal še niso iznašli načina, kako bi naredili umetno kri. Umetne kosti, umetno srce, pljuča, ledvica – vse so že naredili, le krvi še ne! Lahko je pri nekaterih boleznih! Zdravnik napiše recept in v lekarni odšteješ nekaj dinarjev za zdravilo.

Tisti, ki pri nas potrebuje kri, jo dobi v bolnišnici zastonj, včasih po nekaj litrov! In dobiti nekaj litrov krvi? Pravzaprav: dobiti je treba 20 ton krvi! Toliko je v Sloveniji potrebujemo letno. Za to je treba ljudi, ki to kri prostovoljno dajejo, veliko ljudi: 70.000 letno. Vseh, ki so že dali kri, je v Sloveniji 350.000.

Pravzaprav smo lahko ponosni. Vsaj nekje smo med prvimi. Slovenija je takoj za Finsko, na drugem mestu v Evropi s 4,7 % krvodajalcev.

Glavni pobudnik in organizator prostovoljnega krvodajalstva pri nas je Rdeči križ. Prav sedaj teče v Ljubljani krvodajalska akcija: tri na dan. Rezultati za prvih 14 dni so pokazali, da je bilo takoj po novem letu, ko so bili še dopusti, inventure, težko. Kljub temu so s 77 % udeležbo zadovoljni. Posebno so pohvalili odziv v nekaterih podjetjih, kot denimo Energoinvest, Kolinska, Tovarna dekorativnih tkanin in Emona. Ti so pokazali resnično razumevanje za tiste, ki jim je kri edino zdravilo.

Mercator
KAVA
450 PRODAJALN
za lepšo in bolj čvrsto postavo
melbrosia p.l.d.
medex Ljubljana

Minuli torek so imeli člani predsedstva Mestnega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ljubljana sejo, na kateri so razpravljali predvsem o financiranju družbenih dejavnosti v letu 1971. Razen tega so se pogovorili tudi o izobraževanju delavcev OSS družbenih dejavnosti in se seznanili s potekom občnih zborov osnovnih organizacij sindikata na osnovi informacije, ki jo je pripravil Mestni odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ljubljane.

NA LINIJI 323-554

SLOVENSKE KONJICE

Na posvetu predstavnikov delovnih in političnih organizacij konjiške občine, ki ga je sklical tukajšnji občinski sindikalni svet, so razpravljali o predlogih predpisov s področja družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov. V razpravi – vanjo je posegel tudi podpredsednik RS ZSS Jože Globačnik – so udeleženci posveta izoblikovali več konkretnih pripomb ter predlogov k predlaganim zakonskim predpisom. Petčlanska skupina, ki so jo izbrali na posvetu, bo pristojnim organom v pismeni obliki posredovala izoblikovane predloge.

V. L.

ZAGORJE

Pred dnevi je predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Zagorju razpravljalo o osnutku zakona o samoupravnem sporazumevanju, o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Občinski sindikalni svet se je odločil, da bo organiziral razpravo o osnutku zakona v vseh večjih delovnih kolektivih.

-m

KOPER

Na zadnji seji obalnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in prehrambene industrije so člani analizirali občne zbore osnovnih organizacij sindikata. Ugotovili so, da sprejeti programi dela osnovnih sindikalnih organizacij zagotavljajo, da bodo sindikalne organizacije tudi v prihodnje posegle v vsa dogajanja v delovnih kolektivih ter pri tem oblikovala samostojna stališča. Na seji so se tudi dogovorili, da naj bo občni zbor občinskega odbora tega sindikata v začetku aprila letos.

K. C.

LJUBLJANA

Podpora tudi v prometu

Predsedstvo RO sindikata delavcev prometa in zvez je na svoji zadnji seji razpravljalo med drugim o predlogu zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Ugotovilo je, da se sedanji osnutek bistveno razlikuje od tistega, ki je bil v obravnavi že pred časom in ki je temeljil na administrativnem načinu urejanja delitvenih odnosov, in bi ga zato veljalo čimprej sprejeti.

Če pa se že predsedstvo RO sindikata delavcev prometa in zvez ogreva za čimprejšnje sprejetje navedenega zakona, kar je po njegovem mišljenju naravnost nujno glede na sedanjo neurejenost na področju delitve, je vendarle izoblikovalo nekatere konkretne pripombe v zvezi z vsebino novega zakona. Z ene strani namreč podpira vse tiste pripombe, ki jih je k navedenemu osnutku že sprejel republiški svet zveze sindikatov Slovenije. Po drugi strani pa predsedstvo RO sindikata delavcev prometa in zvez sodi, da bi v končnem besedilu zakona morali konkretizirati vprašanja v zvezi s statusom dislociranih obratov v zvezi z odnosi do matičnih podjetij oziroma odnosi znotraj raznih dejavnosti v okviru istega podjetja, saj je vedno več kolektivov, ki imajo dislocirane obrate ali pa se poleg osnovne dejavnosti ukvarjajo tudi s turizmom, gostinstvom in podobnimi storitvami.

Ob koncu seje je predsedstvo RO sindikata delavcev prometa in zvez ugotovilo, da se bo po sprejemu tega zakona delo šele začelo, kajti na podlagi sprejetih postopkov naj bi začeli sklepati tudi konkretne samoupravne dogovore in družbene sporazume. Glede na to, da so več takih sporazumov že sklenila cestna podjetja, so hkrati menili, da ne gre na nedosegljive cilje.

-mG

CELOVEC

SKUPNA OBSODBA

Predstavniki zveze sindikatov Slovenije in predstavniki predsedstva avstrijske zveze sindikatov za Koroško so v razgovorih, ki so bili v Celovcu 21. januarja letos, skupno obsodili znane dogodke ob petdesetletnici koroškega plebiscita. Ob tem so poudarili, da je treba ekstremistične izpade ne glede na to, od kod prihajajo, zavračati in proti njim tudi ukrepati, saj nevarno kalijo miroljubno sožitje v obmejnem prostoru.

Štiričlanska delegacija slovenskih sindikatov, ki jo je vodil predsednik RS ZSS Tone Kropušek, je v Celovcu razpravljala tudi o nadaljnjem sodelovanju slovenskih in koroških sindikatov. Delegacijo koroških sindikatov je v teh razgovorih vodil predsednik deželne eksekutive zveze avstrijskih sindikatov za Koroško Erich Suchanek. Razgovori so potekali v prijateljskem vzdušju in so presegli okvire odnosov med sindikalnima organizacijama. Ugotovljeno je bilo, da je dosedanje skupno delo sindikatov obeh dežel prispevalo k medsebojnemu spoznavanju, zbliževanju in ustvarjanju prijateljskih vezi ne samo med delavci, temveč tudi med obema narodoma, kar je omogočilo nastajanje pobud za najrazličnejše oblike sodelovanja tudi pri vprašanjih, ki sicer ne sodijo na področje sindikalnega dela.

M. P.

MARIBOR

O stabilizacijskih ukrepih

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Maribor je na eni od svojih zadnjih sej razpravljalo tudi o aktualni problematiki stabilizacije in ekonomske politike v letu 1971. Razprava je tekla posebno o najnovejšem stabilizacijskem ukrepu glede umiritve osebnih dohodkov, posebno še zato, ker je ta zakon prizadel tudi nekatere delovne organizacije z nizkimi osebnimi dohodki, denimo Splošno bolnišnico v Mariboru, MTT in druge. To pa prav gotovo ni bil namen zakonodajalca. Občinski sindikalni svet se strinja, da je zadnji čas, da preprečimo nekontrolirano naraščanje osebnih dohodkov v nekaterih konjunkturnih delovnih organizacijah in ogromne razlike v osebnih dohodkih pri nagrajevanju enakega dela. Zato je ObSS Maribor podprl prizadevanja republiškega sveta ZSS, da bi čimprej sprejeli zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Prav tako pa so bili člani predsedstva mnenja, naj bi s tem zakonom pooblaščeni udeleženci splošnih družbenih dogovorov čimprej pripravili osnutke ter jih pred sklenitvijo dali v razpravo delovnim organizacijam. Bolje je dobiti pripombe pred sklenitvijo splošnih družbenih dogovorov, kot pa potem.

C.

PERSPEKTIVA SE JASNI

Čeprav negotovosti ni več, se je sindikat senovskih rudarjev zavzel za nekatere nujne ukrepe

Če je pred dvema letoma občni zbor sindikalne organizacije Rudnika rjavega premoga Senovo potekal in tudi minil v nadvse mučnem ozračju negotovosti zaradi povsem nejasne prihodnosti, je bilo tokrat povsem drugače. Po osem let trajajočih razpravah se je namreč prav v obdobju med zadnjima dvema občnima zboroma sindikata senovskih rudarjev in ob pomoči vseh zainteresiranih dejavnikov končno le izoblikovala zamisel o preusmeritvi v kovinsko-predelovalno industrijo. Še več: METALNA Maribor, pod katere okriljem naj bi senovski rudarji delali v rihodnje, na Senovem že gradi obrat za izdelovanje težkih žerjavov za gradbeništvo. V njem bo našlo delo in kruh kakih 400 sedanjih članov rudarskega kolektiva. Tretjina med njimi se je že prekvalificirala, tečaji pa še trajajo.

Glede na tako spodbudne ugotovitve seveda ni čudno, da senovski rudarji na občnem zboru sindikalne organizacije niso posegali v preteklost, ampak predvsem v sedanjost in prihodnost njihovega kraja in njihovega kolektiva, ki sta zdaj še odvisna od rudnika, vse bolj pa se naslanjata na kovinsko stroko in nje razmah v sklopu mariborske Metalne. V zvezi z vsem tem je značilno,da kolektiv senovskih rudarjev v zadnjih dveh letih ni mislil samo na prekvalificiranje rudarjev, ampak je tudi iskal možnosti, da bi v mejah možnosti in ekonomske utemeljenosti kar najbolj posodobil izkoriščanje sicer izumirajočega rudnika ter s tem finančno pospešil prehod na novo proizvodnjo. Z uvedbo novega načina odkopavanja premoga so se med drugim močno povečali jamski učinki, ki za 40 % presegajo njihovo desetletno povprečje. Z višjo produktivnostjo in skrbjo za zmanjševanje proizvodnih stroškov skrbijo, da kljub težkim geološkim razmeram vendarle še poslujejo z dobičkom. Sodeč po podatkih o zalogah vsaj še pet let ni treba biti v skrbeh za delo in kruh tudi tisti polovici rudarskega kolektiva, ki je obrat Metalne ne bo mogel zaposliti.

Čeprav je najhujša negotovost mimo, se je občni zbor sindikalne organizacije senovskih rudarjev vseeno zavzel za nekatere nujne ukrepe. Z ene strani je zahteval od samoupravnih organov in vodstva rudnika, da poskrbijo za kar najboljše informiranje kolektiva o vseh ukrepih, akcijah in dogovorih v prihodnje. Tako bi preprečili malodušje pri tistih članih njihove skupnosti, ki še ne vedo, kakšna bo njihova usoda. Z druge strani pa gre za to, da sindikalna organizacija senovskih rudarjev nikakor ne bi smela biti odrinjena v razpravah, ko se bodo izoblikovala stališča o bodoči ureditvi odnosov med rudnikom in Metalno Maribor, še posebej pa stališča o statusu obrata Metalne na Senovem. Rudarski kolektiv se bo namreč razcepil že v letošnjem letu. Dokler pa v novem obratu Metalne ne bi zaživelo delo samoupravnih organov in političnih organizacij, bi sindikalna organizacija senovskih rudarjev vsaj posredno še vedno hotela varovati interese nekdanjih svojih članov.

–mg

MEDVODE

Pred dnevi je imela sindikalna organizacija podjetja Color svoj občni zbor. Zlasti živahna je bila razprava o novem statutu podjetja, občni zbor pa je tudi ocenil, da spremenjene delovne razmere v tovarni, ki so nastale z dograditvijo novih tovarniških prostorov, narekujejo čimprejšnjo sistematizacijo delovnih mest, čemur bo potrebno prilagoditi tudi sistem nagrajevanja.

F. R.

LE MALO DO »ODLIČNO«

Kakšne naloge čakajo sindikat v mariborskem Zlatorogu

Ko so člani osnovne organizacije sindikata v tovarni Zlatorog Maribor minuli petek na občnem zboru pregledovali delo svojega sindikata, so ugotavljali spodbudna dejstva. Najvažnejše pa je to, da je bilo v tej mandatni dobi čutiti vpliv sindikata na vseh področjih in ravno v času, ki je bil za ZLATOROG odločilen.

Samoupravni organi in vodstvo podjetja, ki so bili v zadnjih dveh letih prezaposleni z rekonstrukcijo podjetja in s silovito ekspanzijo na trgu, so namreč nehote zapostavljali problematiko medsebojnih odnosov v podjetju. Prav to pa je spodbudilo sindikalno organizacijo, da se je močno angažirala tako pri urejevanju medsebojnih odnosov, kakor tudi pri oblikovanju interne zakonodaje, politike delitve dohodka in osebnih dohodkov ter oddihu in rekreaciji kolektiva. S tem pa je sindikat pravzaprav pomagal ustvariti tisto vzdušje, ki pomeni osnovni pogoj, da bi kolektiv lahko uresničil ne le vsakokratne proizvodne in druge načrte, ampak tudi celovito rekonstrukcijo tovarne, ki je zaposlenim prinesla razen poslovnih učinkov malodane idealne delovne razmere.

Uspehi, ki jih je dosegel ZLATOROG v zadnjih dveh letih, niso majhni. Proizvodnjo povečujejo po letni stopnji 25 %. Pretežno z lastnimi sredstvi so rekonstruirali obrat za izdelovanje mila, zgradili nov obrat kozmetike in lastno toplarno. Rezultat tega so večji poslovni učinki, njihova posledica pa se izraža zlasti v naslednjem: od decembra lani je v tovarni najmanjši zaslužek 1000 dinarjev; vsi zaposleni so prejeli regres za dopust po 500 dinarjev.

Kljub tako spodbudnim dejstvom pa smo na občnem zboru lahko slišali tudi precej kritičnih misli. Če želijo še bolj napredovati, tako so poudarili, se ne bi smelo dogajati, da bi kdorkoli s prstom kazal na tistega, ki opozarja na napake. Prav tako bo treba še vnaprej bdeti nad politiko delitve dohodka in osebnih dohodkov. Ne glede na dosežene uspehe bi v njihovi „skledi" ostal še marsikateri tisočak, če bi vsi zaposleni z večjo odgovornostjo opravljali svoje naloge. Prav ti tisočaki pa kolektivu manjkajo, da bi lahko še bolj spodbudili delo strokovnjakov, da bi lahko več namenili za razreševanje stanovanjskih problemov zaposlenih. Slednjič pa bi morali regres za dopust odobriti tudi družinskim članom zaposlenih in upokojenim sodelavcem.

Razreševanje navedenih problemov v bistvu predstavlja tudi najvažnejše naloge novega sindikalnega vodstva v tovarni ZLATOROG Maribor.

–mG

OBČNI ZBOR OSNOVNE SINDIKALNE ORGANIZACIJE V PSIHIATRIČNI BOLNIŠNICI IDRIJA

ZDAJ SE SLEDNJIČ VE, KDO PIJE IN KDO PLAČA

Sindikat zahteva pripravo srednjeročnega programa razvoja bolnišnice

Člani kolektiva psihiatrične bolnišnice v Idriji so minuli ponedeljek zadovoljni odšli z občnega zbora svoje osnovne sindikalne organizacije. Za njimi je namreč obdobje mnogih konfliktov, ki jih je v glavnem povzročila pomanjkljiva interna zakonodaja. To, da še do nedavnega sploh niso imeli statuta, je bilo namreč glavni vzrok različnih razprtij v tem skoraj 200-članskem kolektivu, kar pa je seveda neizbežno vplivalo tudi na splošno nezainteresiranost za dogajanja v bolnišnici.

Črto pod takšnimi odnosi so potegnili pred nedavnim, ko so sprejeli statut, ki jim ga je pomagal izoblikovati republiški odbor sindikata družbenih dejavnosti Slovenije. V novem statutu je zdaj prvič natančno opredeljena organizacijska shema ustanove in prvič so razmejene tudi pristojnosti posameznih služb in vodilnih delavcev. V statutu so zelo natančno in smotrno opisane tudi vse pravice in dolžnosti slehernega zaposlenega in tudi pravice in dolžnosti bolnikov.

Člani sindikata v tej zdravstveni ustanovi se dobro zavedajo, da s tem, ko so sprejeli statut, ki bo te dni začel veljati, še niso storili vsega na področju oblikovanja interne zakonodaje. Pristojne dejavnike v kolektivu čaka namreč še veliko dela pri oblikovanju akta o sistemizaciji delovnih mest, pravilnika o nagrajevanju in drugih internih predpisov. Velja tudi povedati, da se je osnovna sindikalna organizacija psihiatrične bolnišnice v Idriji že predlani zavzela za izboljšanje materialnega položaja zaposlenih in da je aktivno sodelovala pri izdelavi osnutka novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Kot smo slišali na občnem zboru, so bila ta prizadevanja v glavnem uspešna. Ob tem pa so člani sindikata psihiatrične bolnišnice ugotavljali, da sedanji pravilnik o delitvi osebnih dohodkov še ni dovolj dober, zavoljo česar bo sindikalna organizacija vztrajala, da bo treba čimprej uskladiti osebne dohodke zaposlenih v bolnišnici z določili in merili Kataloga II.

„Vztrajati moramo, da pristojni organi bolnišnice takoj pričnejo pripravljati nov pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Dosedanja praksa je namreč pokazala, da so delavci v naši ustanovi pogosto prejemali za 20 do 30 % nižje osebne dohodke kot delavci drugih psihiatričnih ustanov v Sloveniji," je med drugim na občnem zboru ugotovil predsednik osnovne sindikalne organizacije Stane Fink.

Tretji problem, ki so se ga dotaknili na občnem zboru, pa zadeva položaj psihiatrične bolnišnice spričo pravkar sprejetih stabilizacijskih ukrepov. Člani sindikata so menili, da morajo čimprej izdelati srednjeročni pa tudi dolgoročni program razvoja bolnišnice in si tako poiskati ustrezno mesto med zdravstvenimi ustanovami v republiki. S tem v zvezi so na občnem zboru nekateri menili, da bi naj v bolnišnici uvedli sistem obrčaunavanja po storitvah. Ta sistem se je namreč v nekaterih ljubljanskih zdravstvenih ustanovah pokazal zelo dober, zato bi kazalo te izkušnje posnemati.

M. Ž.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

V našem podjetju dela nekaj delavcev, ki še niso stari 18 let, zato nas zanima, ali jih lahko razporedimo na delo v nočno izmeno ter kako izračunavamo dolžino njihovega letnega dopusta. Problem nastane pri izračunavanju dopusta, in sicer, ali naj se prišteva 7 delovnih dni od minimalnega letnega dopusta 14 delovnih dni v letu, kolikor dopusta gre po temeljnem zakonu o delovnih razmerjih, ali pa od števila dni, ki jim gre po določilih splošnih aktov naše delovne organizacije, ki pa v konkretnem primeru znašajo manj kot 14 delovnih dni in bi k temu številu dni nato prišteli 7 delovnih dni.

Š. D. – Ljubljana

ODGOVOR:

Industrijska delovna skupnost, gradbena ali prometna delovna organizacija ne sme razporediti delavca, ki še ni star 18 let, na nočno delo med 22. in 6. uro zjutraj naslednjega dne. Le v izjemnih primerih, ko zaradi posebno hudih okoliščin tako terja splošna korist, sme delovna skupnost razporediti delavca, ki je dopolnil 17 let, na nočno delo, in to če je treba nujno nadaljevati delo, ki ga je med dnevom prekinila višja sila, ki je ni bilo možno predvideti in nima periodičnega značaja, kot tudi če je bilo treba preprečiti škodo na surovinah ali na drugem materialu.

Delavcu, ki še ni star 18 let, mora delovna skupnost zagotoviti letni dopust po osnovah in merilih, po katerih odmerja letni dopust drugim svojim članom, povečan za 7 delovnih dni. Ker lahko delovna skupnost določa število delovnih dni dopusta za čas trajanja med 14 in 30 delovnimi dnevi, je razumljivo, da lahko letni dopust delavca, ki še ni star 18 let, znaša najmanj 21 delovnih dni, če pa splošni akti delovne organizacije predvidevajo, da ima tak delavec pravico do daljšega dopusta od 14 delovnih dni, potem se tistemu številu delovnih dni, ki gredo delavcu po splošnih aktih delovne organizacije, prišteje še 7 delovnih dni letno.

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

PO STOPINJAH PRIPOROČILA SINDIKATOV O NAJMANJŠEM ZASLUŽKU 800 DINARJEV ZA NORMALNO DELO V REDNEM DELOVNEM ČASU

O tem, kako uresničujejo priporočilo konference slovenskih sindikatov o najmanjšem zaslužku 800 dinarjev za normalno delo v rednem delovnem času, smo se v minulih mesecih pogovarjali z delavci in s pooblaščenimi predstavniki 17 delovnih organizacij različnih panog, razen tega pa še z 9 predsedniki občinskih sindikalnih svetov, različno razvitih občin. Tokrat pa je na vrsti vprašanje, kako daleč na sploh smo v naši republiki prišli pri uresničevanju navedenega priporočila sindikatov. Za pojasnilo smo zaprosili Jožeta Globačnika, podpredsednika republiškega sveta Zveze sindikatov v Sloveniji.

Slovenija: od 30 na 9 odstotkov

KAM SMO PRIŠLI?

VPRAŠANJE: Ko je konferenca slovenskih sindikatov junija lani med drugim sklenila, naj bi najmanjši zaslužek za normalno delo v rednem delovnem času znašal 800 din, je manj kot toliko prejemalo približno 30 % slovenskih delavcev. Kakšni premiki so bili potem doseženi?

ODGOVOR: Žal ne razpolagam z natančnimi podatki, da bi kvalitativno lahko ocenil, kako daleč smo prišli v naših naporih. Po nekaterih ocenah se je število delavcev, ki zaslužijo manj kot 800 din mesečno, od marca lani zmanjšalo od 30 % na 9 % ob koncu septembra. Sodim pa, da se je to razmerje do konca leta še spremenilo.

Po mojem pa je najvažnejše to, da smo s sprejetjem našega sklepa o najmanjših zaslužkih 800 din za normalno delo v rednem delovnem času v bistvu postavili močno oviro pred tista podjetja, ki so želela tudi v prihodnje še naprej izkazovati rentabilnost na račun nizkih osebnih dohodkov. S tem smo dosegli, da so se prizadevanja kolektivov za razreševanje tehnično-tehnoloških problemov neposredno spojila z interesi samoupravljavcev in nasploh subjektivnih dejavnikov. V tem vidim tudi največji uspeh te naše akcije.

VPRAŠANJE: Lahko kaj več poveste, kako so se razreševanja konkretnih problemov lotili v občinah in v prizadevnih kolektivih? Zanima nas tudi, iz katerih struktur je tistih 9 % ali nekaj manj slovenskih delavcev, ki so lani še prejemali manj kot 800 din mesečno?

ODGOVOR: Najprej bi odgovoril na drugo vprašanje! Ni takih podatkov, tudi ni nekih statističnih ali drugih zakonitosti, na osnovi katerih bi bilo mogoče sklepati, za kakšne strukture delavcev gre in v katerih panogah je največ takih delavcev. Najbližji resnici pa bo odgovor, da skoraj v vsaki delovni organizaciji lahko najdemo posameznike, ki zavoljo različnih vzrokov za polni delovni čas še vedno prejemajo manj kot 800 din mesečno.

Sicer pa bi rad poudaril, da se je večina občinskih sindikalnih vodstev in tudi osnovnih organizacij sindikata te akcije lotila z vso resnostjo. Pri tem naj še posebej omenim občinska sindikalna sveta v Kranju in Novem mestu, ki sta se na osnovi lastnih podatkov odločila za povsem konkretne razgovore z delovnimi organizacijami. V teh razgovorih so analizirali vzroke, zakaj številni delavci še vedno zaslužijo manj, kot terja sindikat. Hkrati pa so že izoblikovali tudi programe za sanacijo, ki so jih potem zvečine tudi z uspehom uresničili. Na ta način se je torej celotni sindikalni aktiv močno angažiral pri razreševanju teh vprašanj, saj ni izhajal iz sklicevanja na bolj ali manj demagoške osnove in izhodišča, ampak se je vseskozi boril za uveljavitev stališča, da ne gre za neko mezdno gibanje, marveč za razreševanje povsem ekonomskih vprašanj.

KAKO NAPREJ?

VPRAŠANJE: V razgovorih po kolektivih in s predstavniki občinskih sindikalnih svetov smo lahko slišali mnenje, da bi sindikat v bistvu moral zahtevati več: da je – gledano z vidika eksistence delavca in njegove družine – najmanjši zaslužek 800 din „dvomljivo" nizek. Zato: za kaj se bodo slovenski sindikati potegovali v letošnjem letu?

ODGOVOR: Upoštevaje močno inflacijo, ki smo jo doživljali v minulem letu, in razlike v višini življenjskih stroškov, ki nedvomno obstajajo med posameznimi regijami v naši republiki, se v bistvu strinjam s trditvami, kot jih navajate v vprašanju. Odgovoriti nanj pa ni tako lahko, kot bi se zdelo na prvi pogled.

Ko smo v sindikatih sprejeli stališče o najnižjem zaslužku 800 din mesečno za normalno delo v rednem delovnem času, so nas nekateri kritizirali, da se zavzemamo za veliko premalo, drugi spet pa so dejali, da terjamo veliko preveč. Gledano z vidika razvitosti posameznih področij, njihovih investicijskih apetitov in višine življenjskih stroškov ne moremo oporekati niti prvim niti drugim. S tem želim povedati, da regionalni vidik življenjskih stroškov in želje po investiranju močno prihajajo v ospredje tudi pri razreševanju tako „enostavne" zahteve, kot naj bi jo predstavljala višina najmanjšega osebnega dohodka. Sodim, da se bomo glede teh vprašanj na neki način morali opredeliti tudi v sindikatih. Priprave na sprejem zakona o družbenem usmerjanju delitve dohodka nam ponujajo tako možnost in je nikakor ne mislimo zamuditi; še posebej zato ne, ker delavci – naši člani zahtevajo, naj bi slednjič le napravili red na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Gre pa tudi za to, da bomo glede na pričakovana gibanja življenjskih stroškov v letošnjem letu morali na novo opredeliti naše zahteve o višini najmanjših zaslužkov.

Očitno je, da končna odločitev ni in ne bo lahka ter enostavna, saj se problematika, gledano z republiškega zornega kota, močno razlikuje od tiste, kot jo vidijo, občutijo in poskušajo razreševati v regijah ali v občinah. Prav zaradi tega republiški sindikati lani niso povišali spodnje meje osebnega dohodka. Res pa je, da so se posamezni sindikalni sveti, kot denimo občinski svet v Kopru, že odločili za višji minimum.

JAVNA TRIBUNA DELAVSKE ENOTNOSTI

VPRAŠANJE: Ob zaključku razgovora bi radi zvedeli za mnenje, ali in kako je DE s serijo svojih sestavkov, ki so obravnavali problematiko odpravljanja zaslužkov pod 800 din, vplivala na uresničevanje tistega izmed sklepov konference slovenskih sindikatov, ki je v javnosti nemara še najbolj odjeknil?

ODGOVOR: Rekel bi, da je DE bistveno pripomogla k mobilizaciji in angažiranju celotnega sindikalnega članstva v bitki za izpolnjevanje enega izmed sklepov konference slovenskih sindikatov. Tako se se načelna stališča konference soočila z mnenji tistih, ki bodo te sklepe uresničevali. Taka pot se mi zdi zelo dobra in bi jo kazalo posnemati ob drugih podobnih priložnostih. Če zavoljo drugega ne, pa zato, ker se na ta način oblikujejo stališča in mnenja, za katerimi stoji tako članstvo kakor tudi vodstveni organi sindikatov.

MILAN GOVEKAR

Zdržati v prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

ne bo posrečilo, da bi cene obvladovali organizirano, potem sem za to, da gremo sindikati v bitko za ustrezen dvig osebnih dohodkov!"

ODLOČNO PROTI STIHIJSKEMU DVIGANJU CEN

Misel o nujnosti obvladovanja gibanja cen se je kot rdeča nit vlekla skozi vso razpravo o posledicah devalvacije. Mnenja članov predsedstva o tem so bila zelo enotna.

Jože Globačnik: V sindikatih se ne smemo vdajati iluzijam, da bomo zaščitili in zavarovali standard: posledice devalvacije ne bodo šle mimo delavcev. Realno je samo, da pazljivo spremljamo gibanje cen in njegove posledice, še posebej za kategorije delavcev z najnižjimi dohodki. V gospodarstvu moramo nujno urediti probleme, ki so povzročali nestabilnost; izoblikovati moramo politiko do starih dolgov, zagotoviti moramo rezerve za potrebne posege v gospodarstvu, obvladati moramo delitev dohodka in investicijsko porabo. Takoj se moramo pogovoriti o ukrepih na tistih področjih proizvodnje, kjer že sedaj močno škriplje, kot denimo v proizvodnji tekstila, v črni metalurgiji itd. Izvršni svet in gospodarska zbornica morata imeti pregled nad dogajanji na teh področjih, na podlagi njihovih podatkov pa bomo ukrepali tudi v sindikatih."

Jože Vidic: Kaže, da v gospodarstvu gledajo na dviganje cen drugače kot mi v sindikatih. Zato predlagam, da se takoj sestanemo s predstavniki gospodarske zbornice in skupaj uberemo strune. V akciji za obvladovanje cen bi morala nujno sodelovati tudi izvršni svet in zavod za cene ter si skupaj z zbornico in nami prizadevati, da jih zadržimo pod kontrolo. Dokler se ne bodo dvignile cene elektrike, prevoza in PTT storitev, ni pravega vzroka za druge podražitve. Menim, da bi se cene lahko usklajevale samo do višine dviga osebnih dohodkov tistim kategorijam delavcev, ki imajo najnižje dohodke. Tu bi sicer prišlo do uravnilovke, vendar trenutno druge rešitve ne vidim. Na vsak način pa moramo s političnimi sredstvi vplivati na disciplino tako pri ustvarjanju dohodka kakor tudi pri njegovi delitvi.

Julij Planinc: Dokler sistemsko ne rešimo vprašanja kompenzacije za kontrolirane cene osnovnih živil, ne bi smeli pristati na dvig cen nobenega proizvoda in nobene usluge!

MISLITI PREDVSEM NA SOCIALNO OGROŽENE DELAVCE

Stane Božič: Posledice devalvacije ne bodo za vse enake; v sindikatih moramo v zvezi z njimi misliti predvsem na tiste delavce, ki na svojem pasu nimajo nobene luknje več, ki bi ga lahko še stisnili. Ekonomisti bi morali izračunati, za koliko se bo zmanjšal standard teh delavcev v zvezi s predvidenim gibanjem osebnih dohodkov in cen. To v sindikatih moramo vedeti, da bi lahko ukrepali. Tudi v Kranju, ki velja za premožnejšo komuno, imamo kakih 9 % družin, kjer dohodek na člana ne presega 400 din. Samo s kompenzacijami za osnovna živila ne bomo zaustavili padca standarda v teh družinah; ali: zato bi bilo nujno, da se sindikati zavzamemo za konkretnejšo socialno politiko do teh kategorij delavcev. Videti moramo, kaj lahko storimo z dvigom njihovih kvalifikacij, kaj pa lahko storimo z dvigom diferenciranega odstotka različnih nadomestil. Če ob devalvaciji ne bomo uspeli parirati nadaljnjemu poglabljanju socialnih razlik, bomo zašli v hude politične težave.

Stjepan Šaubert: Pospešiti moramo dogovor o družbenem usmerjanju dohodka, saj nam samo ta dogovor lahko omogoči obvladovanje osebnih dohodkov – in to vseh, ne samo najnižjih. Dvigniti samo osebne dohodke najnižjih kategorij delavcev je samo socialen ukrep; upoštevati pa moramo pri tem tudi druge kategorije delavcev. Odločno moramo zahtevati tudi to, da se naši republiki omogočijo večji premiki v osebnih dohodkih, kot pa so predvideni z zveznim zakonom, ker bodo različne izjeme nujne.

Zdravko Pečar: Zato, da bi lahko vzdržali pri ukrepih za stabilizacijo, moramo sindikati točneje opredeliti diferencirano socialno politiko, za katero se bomo zavzemali. V tem pogledu lahko marsikaj storimo, ukrepe na tem področju – na primer diferencirane najemnine za stanovanja, povečanje otroških dodatkov in podobno – pa lahko razmeroma hitro sprejmemo. Sicer pa mislim, da nam v tem trenutku manjka temeljit, dodobra premišljen program tako gospodarskih kot socialnih ukrepov. Svoje mnenje o devalvaciji so na seji pojasnili tudi mnogi drugi člani predsedstva, nato pa je podpredsednik RS ZSS Jože Globačnik povzel zaključke razprave:

Posebna komisija bo pripravila stališča predsedstva RS ZSS do devalvacije, o kateri bo govora tudi na plenumu RS ZSS, ki bo predvidoma 10. februarja;

Komisija za ekonomski sistem pri RS ZSS bo v roku 15 dni pripravila pregled nad stanjem gospodarstva glede na možna žarišča zaostritev, komisija za socialno politiko pa bo pripravila program socialnih akcij, ki bodo potrebne v skladu z gibanjem življenjskih stroškov;

Glede cen oziroma glede njihovega obvladovanja naj se javno izrečejo pristojni forumi, predvsem pa izvršni svet in gospodarska zbornica.

MILAN POGAČNIK

KAKO UČINKOVITO OBVEŠČATI SAMOUPRAVLJAVCE

Obveščenost ni edini pogoj učinkovitega samoupravljanja

O obveščanju in o stopnji obveščenosti zaposlenih govorimo še v zvezi s samoupravljanjem. Pravimo, da je obveščenost nosilcev upravljanja in odločanja eden izmed pogojev, brez katerega si resničnega samoupravljanja sploh ne moremo zamišljati; torej eden izmed temeljnih pogojev, ki pa ni edini! Tega se moramo dobro zavedati, saj se dogaja, da nekateri pripisujejo obveščanju in dobri obveščenosti zaposlenih nekakšno čarobno moč. Trdijo namreč, da temelji celoten proces samoupravljanja izključno na obveščenosti.

Kakor je znano, velja za vsako organizacijo organizacijsko načelo, da je treba povezovati delavce najrazličnejših organizacijskih enot zaradi potrebe po usklajevanju njihovega, z delitvijo porazdeljenega dela in zaradi osnovnega hotenja vsake organizacije, to je zadovoljevanje posamičnih in kolektivnih potreb zaposlenih. Pri nas vpletamo v to načelo še potrebo po demokratičnem podružbljanju odločanja, kar je temelj delavskega in družbenega samoupravljanja. Zato ni čudno, če postaja potreba po ustreznem obveščanju zaposlenih bolj in bolj očita. Ustrezna obveščenost omogoča vsem tistim, ki se zanimajo za poslovanje svoje delovne organizacije:

– kar najbolj učinkovito odločanje,
– zadostno demokratičnost pri odločanju in
– kar najbolj učinkovito gospodarjenje.

Zato si uspešnega gospodarjenja in samoupravljanja v socialistični družbi ne moremo zamišljati brez dobro razvitega sistema obveščanja. Sleherni občan, zaradi delitve dela vključen v sistem samoupravljanja in gospodarjenja na takem ali drugačnem delovnem mestu v tej ali drugi delovni organizaciji, v tej ali drugi družbeno-politični teritorialni skupnosti, mora nastopati glede na mesto in položaj, ki ga v takih tvorbah zavzema, tako v vlogi tistega, ki obvešča, kakor tudi v vlogi tistega, ki ga obveščajo. Zato tudi naša ustava tako odločno poudarja javnost informacij in dostopnost njihovih virov.

Demokratičnost obveščanja ni namreč samo v neposrednem vplivu informacij na proces odločanja, marveč je tudi v njegovem posrednem vplivu. Mislim na določen pritisk, ki ga imajo informacije na odločitve, na možnost za kasnejše preverjanje uresničenih oziroma neuresničenih odločitev in na kritično obravnavo samih nosilcev odločitev, če ti svojih odgovornih funkcij ne opravljajo zadovoljivo.

Informacije so torej tudi oblika medsebojnega spoznavanja naših skupnih interesov, oblika vzgoje in ustvarjanja javnega mnenja, posebej pa še oblika odgovornosti javnemu mnenju ter družbeni skupnosti kot celoti. Zato igrajo pri tem tako zelo pomembno vlogo sodobna sredstva množičnega obveščanja ali množična komunikacijska sredstva, kot so televizija, radio, tisk in film pa tudi druge oblike oziroma sredstva za množično obveščanje, ki jih s pridom uporabljajo v naših delovnih organizacijah za redno obveščanje zaposlenih. Demokratičnost odločanja članov delovne skupnosti o vseh bistvenih vprašanjih njihovega kolektivnega in s tem tudi osebnega interesa je možna, če so:

– v vseh fazah sprejemanja odločitev – to je od pobude do sprejetja – zastopani sami oziroma izvoljeni predstavniki in če je ugotovljena reprezentativnost organov odločanja;
– dane možnosti za demokratično nadzorstvo in kontrolo med uresničevanjem sprejetih odločitev oziroma sklepov;
– lahko o vsem pravočasno, objektivno, razumljivo in sistematično obveščeni in imajo prav tako tudi možnost javno izražati svoje mnenje, poglede in stališča.

Demokratični vpliv pri sprejemanju odločitev in demokratična kontrola pri njihovem uresničevanju namreč prispevata z ustreznim sistemom obveščanja znotraj delovne organizacije tudi svoj delež za krepitev demokratične odgovornosti. To pa v načelu koristi tudi izboljševanju kvalitete samih odločitev oziroma sklepov.

Po vsem tem je torej razumljivo, če trdimo, da je treba zagotoviti v okvirih samoupravne organizacijske strukture v delovni organizaciji pretakanje informacij med delovnim kolektivom in med organi samoupravljanja na vseh ravneh in med njimi. Prav tako je treba doseči tudi obveščanje in pretakanje obvestil med organi upravljanja in strokovnimi službami, saj sicer ni mogoče zagotoviti ne demokratičnosti in ne odgovornosti pri sprejemanju odločitev. Seveda pa ne gre pri tem prezreti še pretakanja obvestil med organi upravljanja in strokovnimi službami delovne organizacije ter med organi družbenega upravljanja v komuni in ustreznimi organizacijami, zavodi in institucijami na tem področju.

Informacije ali obvestila, ki krožijo med njimi, vsebujejo v pretežni večini sporočila o pojavih, dogodkih, problemih, predvidevanjih, načrtih itd.; obvestila o zadevah, stališčih, predlogih in mnenjih posameznikov, delovnih skupin, ekonomskih in organizacijskih enot, strokovnih služb itd.; obvestila o nalogah, zadolžitvah ali priporočilih glede na sprejete odločitve itd.; obvestila o uresničevanju odločitev in najrazličnejših drugih sklepov raznih organov itd. ter različna druga obvestila. Vsebujejo pa tudi naloge in priporočila zavoljo potrebe po korigiranju samega uresničevanja odločitev ali zaradi potrebe po korigiranju odločitev samih.

Posebnega pomena pri tem so tudi sistematične informacije, ki dajejo podatke in obvestila, ki so zaposlenim nujno potrebna za uspešno opravljanje vsakdanjega dela. To so informacije, ki razvijajo družbeno zavest ter s tem krepijo občutek pripadnosti k delovnemu kolektivu in občutek pripadnosti k družbeni skupnosti kot celoti, ko gre za medsebojno odvisnost individualnega in družbenega interesa.

Nikakor pa ne smemo pri tem prezreti tudi potrebe, da posredujemo našim delovnim ljudem ne le osnovno, marveč tudi dopolnilno znanje o vsem tistem, kar neposredno ali posredno vpliva na njihovo večjo usposobljenost za aktivno sodelovanje v povečevanju gospodarnosti poslovanja delovne organizacije in v poglabljanju samoupravljanja. Samo na tak način je namreč mogoče pričakovati pa tudi zahtevati vse boljše odločitve in vse doslednejše uresničevanje sprejetih odločitev.

DUŠAN RIBOLJ

PRIHODNJIČ:
RAZISKAVE PRIČAJO O NEZADOSTNI OBVEŠČENOSTI ZAPOSLENIH

Trgovci opozarjajo na čeri

V Poslovnem združenju za trgovino zavračajo trditve, da so trgovci krivi za dosedanji porast cen

Verno posneti nekajurno razpravo v poslovnem združenju za trgovino je skorajda nemogoča zahteva. Toliko bolj, ker so prisotni obravnavali predlog zakonodajne funkcije federacije na področju blagovnega prometa, osnutek tez za novi temeljni zakon o blagovnem prometu in o ukrepih družbene intervencije na področju blagovnega prometa, in slednjič, še aktualne probleme blagovnega prometa spričo najnovejših stabilizacijskih ukrepov – torej tri na videz ločene, v bistvu pa tesno povezane teme.

Če pa bi sledili rdeči niti v razpravi, potem je treba vsekakor govoriti o prizadevanju, da bi posvet odgovoril na vprašanje, kakšen bo pravzaprav prihodnji razvoj blagovne menjave v senci devalviranega dinarja in drugih ukrepov zvezne vlade. Velja pa biti odkrit: iskanje odgovora na to vprašanje so spremljali prej pesimistični kot optimistični zaključki, ker so po mnenju večine zdajšnji stabilizacijski ukrepi usmerjeni v to, kako zajeziti potrošnjo, čeprav bi kazalo iskati rešitve predvsem v tem, kako povečati proizvodnjo. Očitno je tudi že, da se v bližnji prihodnosti še ne bo spremenil zunanjetrgovinski režim, davčna reforma pa je napovedana šele za prihodnje leto! Se pravi, da bodo učinki stabilizacije nujno enostranski, ker pač tudi nekaterih kardinalnih vprašanj v gospodarskem sistemu očitno ne kanimo reševati, čeprav gospodarstvo že nekaj let povzdiguje svoj glas, da bi bile spremembe nujne.

Od tod bojazen, da bi se utegnile zadeve ponoviti – le da na višji ravni! Očitno namreč je, da bodo cene v prihodnjem obdobju morale porasti, vprašanje pa je, če bodo res v predvidenem okviru 11 odstotkov. Po mnenju večine bodo – kljub olajšavam za gospodarstvo – napovedane podražitve PTT storitev, železniškega transporta, nafte in njenih derivatov ter električne energije sprožile verižno reakcijo v gibanju cen. Očitke pa, da trgovina navija cene, trgovci demantirajo z naslednjimi podatki: za 9,2 % so porasle cene v proizvodnji, za 1 do 1,5 % je porasel prometni davek, za 0,3 % do 0,4 % pa so res porasle cene v trgovini. Tako v minulem letu, ko smo trgovini najbolj zajedljivo očitali dobičkarstvo! Sicer pa je ta ugotovitev v tem trenutku postranskega pomena, bistveno je namreč to, da trgovina opozarja na nujne sistemske spremembe, ki naj bi pospešile porast proizvodnje in zaustavile inflacijo stroškov.

S. B.

Komentatorjev stolpec

Škodljivo čakanje

Te dni potekajo po vsej Sloveniji posvetovanja o aktualnih gospodarskih in političnih vprašanjih. Sklicujejo jih občinske organizacije ZK v okviru priprav na 18. sejo centralnega komiteja ZKS, ki bo še v januarju, udeležujejo pa se jih tudi direktorji večjih podjetij in drugi gospodarstveniki.

Največ zanimanja, odobravanja pa tudi kritike so na teh posvetih deležni ukrepi, ki sta jih sprejela zvezni izvršni svet in zvezna skupščina, da bi umirila neugodna gospodarska gibanja. Tako večina udeležencev posvetov podpira ta prizadevanja za umiritev tržišča in ustalitev cen, sodi pa, da sprejeti ukrepi o zamrznjenju cen, limitiranju obsega splošne porabe, zmanjšanju uvoza ter delno zamrznjenje osebnih dohodkov lahko predstavljajo samo začasen poseg države, da bi prekinili neugodna gibanja in da bi ustvarili ugodne razmere za prehod v stabilnejše gospodarske tokove. Predvidoma naj bi veljali le do konca marca letos, ker ne morejo biti osnova za trajnejšo ekonomsko politiko.

Koristno bi tudi bilo, če bi se končno le poslovili od upanja, da bodo nove rešitve v našem gospodarskem sistemu avtomatično odpravile vse težave našega gospodarstva. Dosledna oživitev reformnih načel namreč izključuje možnost, da bi jo vsi preživeli. Posledice sprejetih ukrepov so za posameznike težke že danes. Še težje bodo, če se podjetja ne bodo hitreje prilagodila novim razmeram. Perspektivo bodo imeli le tisti, ki so na čelu napredka, temna pa bo za tiste, ki so že doslej životarili in še to le še na račun darežljive državne blagajne, ki pa ji zdaj – končno! – bije zadnja ura.

Časa za odlašanje ni. Podjetja morajo izdelati svoje stabilizacijske programe, posebno tista, ki žive od tistih sistemskih rešitev, ki bodo ukinjene. A prav ta podjetja so najbolj nedejavna. Še vedno čakajo, kaj bo ukrenil zvezni izvršni svet, čeprav je že zelo jasno povedal, da bo predlagal in sprejemal samo takšne ekonomske ukrepe, ki bodo pomenili slovo od nesmotrne osebne, splošne in investicijske porabe ter ustvarili osnovo za zdravo gospodarsko rast.

Poslej bi se tudi ne smeli več bojevati le zoper posledice inflacije, ampak smo dolžni odstranjevati njene vzroke. Z organizirano družbeno aktivnostjo in z gospodarskimi ukrepi smo dolžni ustvariti takšno atmosfero, da se bodo vsi gospodarski in družbeni subjekti pri svojem ravnanju in odločitvah opirali na lastne sile in na svojo akumulacijo, ne pa pričakovali, da se bodo njihovi dohodki povečevali s stalnimi spremembami gospodarskih razmer, poviševanjem cen in s prelivanjem akumulacije. Le v takšnih razmerah bo ostreje delovala tržna selekcija, ki bo silila gospodarske organizacije k varčevanju, nenehnemu povečevanju učinkovitosti gospodarjenja in zniževanju stroškov.

Še prej pa smo, razumljivo, dolžni odpraviti izgube v gospodarstvu, ki povzročajo nelikvidnost. Za pokritje teh izgub je potrebno uporabiti proračunske presežke na vseh ravneh in sklade skupnih rezerv. Nastajanje novih izgub pa je nujno treba preprečiti s sprotnimi ekonomskimi ukrepi.

Pri vseh investicijah je razen tega potrebno upoštevati načelo, naj bi jih financirali iz akumulacije, ne pa na račun stalnega pretvarjanja obratnih sredstev v investicijska in iz še ne ustvarjenega dohodka. Uveljaviti bi morali tudi načelo, da bi investirali predvsem v modernizacijo proizvodnih zmogljivosti, ne pa v nove zidove.

Predlogov in želja, kako naj bi gospodarili v prihodnje, je veliko, čas za oblikovanje novega ekonomskega sistema pa je skopo odmerjen. Zato ga velja čimbolje izkoristiti!

VINKO BLATNIK

Morda pa tokrat ne bo ostalo pri besedah

Deseta skupščina gospodarske zbornice je brez pripomb potrdila predloge za sprejem sistemskih ukrepov, ki naj bi ustvarili pogoje za zagotovitev enotnosti jugoslovanskega trga

Značilnost desete letne skupščine Gospodarske zbornice SRS se pač najbolje izraža v ugotovitvi, da je potekala v svojstvenem vzdušju – brez sleherne razprave. Udeleženci skupščine so namreč menili, da referat predsednika upravnega odbora zbornice Leopolda Kreseta in gradivo o sistemskih ukrepih za zagotovitev enotnosti jugoslovanskega trga – pripravila sta ga strokovna sodelavca Lado Rupnik in Lojze Sočan – v bistvu vsebujeta sintezo že prastarih želja in zahtev slovenskega gospodarstva: sintezo, ki ji pravzaprav ni kaj dodati.

Za kaj vse pa se v tem trenutku zavzemajo slovenski gospodarstveniki?

Če že govorimo o stabilizaciji našega gospodarstva in o nujnosti ustvarjanja pogojev za zagotovitev enotnosti jugoslovanskega trga, je treba najprej „doma" – v naši republiki – izpolniti nekatere pogoje. Vsi ukrepi za stabilizacijo gospodarstva in druge sistemske spremembe, s katerimi je treba računati, bodo sloneli na trhlih temeljih vse dotlej, dokler akcije zoper nelikvidnost dejansko ne bomo usmerili v odkrivanje in v odstranjevanje njenih vzrokov. Vsaj v naši republiki doslej temu, žal, ni bilo tako, čeprav gospodarska zbornica že od 1967 leta dalje vztrajno zahteva, naj bi krenili po tej poti.

Podatki povedo, da je bilo v naši republiki lani vsak dan blokiranih toliko žiro računov, da je skupna vrednost terjatev znašala poprečno 22 milijard S-dinarjev. Dobre tri četrtine te vsote odpade na šest nenehno blokiranih podjetij. To pomeni, da bi s sanacijo teh šestih nerednih plačnikov ozdravili dobrih 75 % nelikvidnosti v Sloveniji ali – vrednostno gledano – kar 17 milijard S-dinarjev. V zvezi s tem je deseta skupščina Gospodarske zbornice SRS zavzela stališče, da bi predvsem sklad skupnih rezerv gospodarskih organizacij skupaj z drugimi zainteresiranimi dejavniki moral financirati analizo, ki bi podrobneje osvetlila poslovanje teh šestih in še nekaterih drugih bolj ali manj stalno blokiranih podjetij. Analiza naj bi pokazala prave vzroke njihove nelikvidnosti ter ukrepe za njihovo sanacijo, saj je očitno, da si sama niso sposobna pomagati. Na tej podlagi bi si potem morali prizadevati za sodelovanje vseh dejavnikov, torej sklada skupnih rezerv, bank, občin, republike in poslovnih partnerjev, ki so edinole v skupni akciji sposobni doseči njihovo sanacijo.

Če pa bi analiza pokazala, da bi bila sanacija brezupna, bo vsekakor treba zbrati toliko poguma, da bi izvedli čimprejšnjo likvidacijo teh podjetij, namesto da jim umetno – s krediti podaljšujemo življenje in s tem vzdržujemo velika žarišča nelikvidnosti.

Po drugi strani gre za to, da priprave na sprejem republiške ga zakona o družbenem in samoupravnem usmerjanju delitve nedvomno zahtevajo, da bi problematiki osebnih dohodkov namenili veliko več pozornosti, kot pa smo je namenjali doslej. Delitev, kakršno poznamo zdaj, je namreč nenehno zviševala proizvodne stroške in ustvarjala inflacijske pritiske, omejevala podjetniško akumulacijo in povzročala socialna trenja. Zaradi vsega tega je družbeno usmerjanje nujno. Čeprav pa bo zakon sprejet in je z njegovim osnutkom v bistvu možno soglašati, bo še ostalo precej nerazrešenih vprašanj v zvezi s tem, kako naj bi učinkovito usmerjali delitev, da pa bi hkrati ohranili dovolj stimulativno funkcijo osebnega dohodka. Zbornica nasprotuje sleherni „uravnilovki", še zlasti pa „uravnilovki" pri nagrajevanju strokovnega in vodstvenega kadra.

„V lastni hiši" bi po mnenju desete skupščine Gospodarske zbornice SRS morali razrešiti predvsem ta vprašanja, če sploh smemo računati s tem, da bi predvidene ustavne spremembe omogočile prodor „slovenskih stališč" glede ustvarjanja pogojev za zagotovitev enotnosti jugoslovanskega trga, torej sprememb v funkcijah federacije, v zunanjetrgovinskem, bančnem, deviznem in carinskem režimu. V zvezi s temi vprašanji je skupščina gospodarske zbornice nanizala nekaj konkretnih predlogov, ki jih bomo povzeli v prihodnji številki našega lista.

-mi

ODSLEJ NE BOSTE NIKDAR VEČ, DA, NIKOLI, NIKOLI VEČ, POSTREGLI Z ZREZKOM

- BREZ KNORR DODATKA JEDEM

Nobeno eksperimentiranje in tveganje ni več potrebno!

S Knorr dodatkom jedem dosežete uspeh mnogo zanesljiveje kakor pa, če bi jed pripravljali po najnovejših receptih

Kolinska

Poživitev zadružništva?

Najpomembnejša novost v osnutku novega zakona o kmetijskih zadrugah je njegova večja prožnost, saj dopušča nekaj oblik združevanja kmetovalcev, pri čemer izbor oblik in njihovih notranjih vsebin prepušča predvsem tistim, ki se združujejo.

BREST POHIŠTVO

Kmetovalci bi tako lahko sami ustanavljali svoje zadruge ter sami določali notranje odnose. V osnutku je predvideno, naj bi to kakor tudi druge oblike združevanja spodbujali z ukrepi ekonomske politike.

So res vsega krive samo maže za lepotičenje?

Kakšna je bila v minulem letu naša zunanjetrgovinska menjava, ta trenutek še ni možno odgovoriti do zadnje decimalke natančno. Toda podatki, ki so jih zbrale statistične službe, vendarle veliko povedo, čeprav bo morda kasneje potrebno popraviti katero od številk.

Slovensko zunanjetrgovinsko menjavo v minulem letu označujejo naslednja gibanja: izvoz je v primerjavi z letom poprej narasel za 7,8 odstotka, uvoz pa za 27,6 odstotka. Tako smo se v republiki nekako ujeli z gibanji v jugoslovanski zunanjetrgovinski menjavi, kjer se je lani povečal izvoz v primerjavi z letom poprej za 13,8 %, uvoz pa za 34,5 %. S temi rezultati v zunanjetrgovinski menjavi se je Slovenija v minulem letu vnovič uvrstila na tradicionalno tretje mesto po „republiški lestvici": delež izvoza Slovenije v jugoslovanskem izvozu se je zmanjšal od 18,6 % v letu 1969 na 17,6 % lani, za odstotek pa se je zmanjšal tudi delež uvoza, tako da je pristal v minulem letu pri okroglih 19 odstotkih.

Vsekakor pa si velja ogledati še nekatere druge podatke, ki osvetljujejo našo zunanjetrgovinsko menjavo. Tako podatki izpričujejo, da sta se v minulem letu v naši republiki najbolj povečala izvoz in uvoz gozdarskih proizvodov, da je relativno močno upadel izvoz kmetijskih pridelkov. Delež izvoza Slovenije na konvertibilna področja je v minulem letu upadel z 22,6 % v letu 1969 na 21,2 % v minulem letu, zmanjšal pa se je tudi delež uvoza s teh področij. Značilno je slednjič še to, da je v minulem letu prišlo v naši republiki do občutnega padca izvoza v države ostalega kliringa, upadel pa je tudi uvoz iz držav vzh. kliringa.

Iz kopice oštevilčenih podatkov pa je vsekakor potrebno izluščiti naslednjo ugotovitev: Slovenija pokriva s svojim izvozom le 54,2 % svojega uvoza. Če pa upoštevamo samo konvertibilno področje, kamor pa je naša republika predvsem usmerjena tako glede uvoza reprodukcijskega materiala kot glede uvoza dobrin za široko potrošnjo, potem moramo priznati, da z izvozom ne pokrivamo niti polovice svojega uvoza – največ 47 odstotkov! Dejstvo pa je tudi to, da se je v celotni Jugoslaviji v minulem letu zmanjšala stopnja pokrivanja uvoza z izvozom od 69,1 % v letu 1969 na 58,5 % v minulem letu.

Spričo vseh teh dejstev – ki vnovič potrjujejo ugotovitev gospodarstvenikov, da nekaj v našem zunanjetrgovinskem režimu ne bo v redu – tudi ni naključje, če smo ugotavljali in še zdaj ugotavljamo, da kupček deviznih rezerv v državnem trezorju nevarno plahni. In dejstvo je tudi, da smo prav v vseh republikah „sila uspešno" praznili trezorje deviznih rezerv.

Ni pa res, da zdaj valimo krivdo za našo zadrego v zunanjetrgovinski plačilni bilanci samo na uvoz blaga za splošno porabo. Res je, da smo marsikaj uvozili po neumnosti, po nepotrebnem, da imamo dovolj svojih spominkov, žganih pijač in televizorjev. Podatkipa govore o nečem drugem: v strukturi uvoza predstavlja reprodukcijski material 67,1 odstotka, oprema 19,0 odstotka, blago široke potrošnje pa le 13,9 odstotka.

Tako torej vseh grehov za stalne primanjkljaje v zunanjetrgovinski bilanci le ne kaže naprtiti trgovcem, ker uvažajo maže za lepotičenje!

Vendar morale tega pisanja ne kaže razumeti tako, da se zavzemamo za povečevanje uvoza blaga za široko porabo – hoteli smo reči, da se bomo morali tudi v proizvodnji preusmeriti k domačim materialom in k domači opremi. Tega smo se sicer v zadnjih letih nekoliko odvadili – pa bo že moralo iti!

S. B.

Vse manj energije

Gospodarstveniki so izračunali, da bomo čez pet let v Sloveniji lahko krili iz lastnih virov le polovico energetskih potreb. Pretežni del potrebne toplotne energije si bomo morali preskrbeti v obliki tekočih goriv ali naravnega plina. V Sloveniji je zato možno slišati predloge o lastni industriji za predelavo nafte. Nekateri trdijo, da potrebujemo že tolikšne količine tekočih goriv, da je zamisel o slovenski rafineriji vredna resnega pomisleka. Pri tem bomo morali upoštevati tudi mnenje INE, ki je predlagala, da bi Slovenija sodelovala pri razvoju reške rafinerije. Zavod SRS za planiranje je že začrtal osnovne naloge razvoja energetskih zmogljivosti v Sloveniji. Gospodarska zbornica Slovenije pa v zvezi s tem pripravlja posebno posvetovanje, kjer bodo poskušali najti odgovor na vprašanja, odkod sredstva za vse ukrepe na področju energetskega razvoja. Predvideno je namreč, da bi v ta namen potrebovali približno 2.200 milijonov dinarjev.

BREST POHIŠTVO

Boljši zaslužki

V tovarni elektroporcelana v Izlakah so slednjič lahko začeli zviševati osebne dohodke zaposlenih

V izlaški tovarni elektroporcelana so imeli dolga leta najnižje osebne dohodke v svoji panogi, saj so se jim odrekali, da so lahko privarčevali potrebna sredstva za modernizacijo in rekonstrukcijo. Spričo nizkih osebnih dohodkov so imeli seveda precejšnje težave s strokovnjaki, ki vsi niso bili pripravljeni vztrajati in delati za znatno manjše prejemke, kot so jim jih ponujali drugje.

Povprečni osebni dohodek na zaposlenegaa je v tej tovarni še predlani znašal komaj 668 din, v zadnjih mesecih pa 901 din. Lani so predvidevali 14-odstotni porast prejemkov zaposlenih. Ker pa se je podražil reprodukcijski material in ker niso pravočasno dobili dovoljenja za povišanje cen svojih izdelkov, ki jih niso povečali sedem let, so lahko izboljšali osebne dohodke šele zadnja meseca leta 1970: najprej na povprečje 1.003 din in kasneje na 1260 din.

Pomembno je naposled tudi to, da so odpravili osebne dohodke pod 600 din na mesec in da bodo že v kratkem na osnovi nove analitične ocene delovnih mest odpravili tudi prejemke pod 800 din na mesec.

—m—

S KAMERO PO KOLEKTIVIH

NAJVEČJI AVTOSALON

Še približno deset dni in nova prodajna hiša Slovenija-avta v Šiški bo odprta. To bo največji avtosalon v Sloveniji in skoraj zanesljivo tudi v Jugoslaviji. Na 17.500 kvadratnih metrih bodo prodajali avtomobile in vse rezervne dele Zastave, Tomosa in Pretisa, poleg tega pa še motocikle in dvokolesa. V novo stavbo se bo preselila tudi uprava in komerciala podjetja. Že pred uradno otvoritvijo bodo začeli delati nekateri oddelki. Rezervni deli za avtomobile so že skoraj vsi na policah.

A. AGNIČ

NA RAZPOTJU SO IZBRALI PRAVO POT

V Cinkarni Celje uspešno uresničujejo sanacijski program ● Zavoljo povečanih stroškov gradnje bodo povečali proizvodnjo titanovega dioksida od 20.000 na 25.000 ton letno

V celjski Cinkarni bodo na osnovi programa, ki bo zasnovan na realno proučenem tržišču, razvili proizvodnjo, ki bo perspektivna in akumulativna. Kljub prizadevanjem kolektiva in sanacijskega odbora cenijo lansko izgubo na 25 milijonov dinarjev. Lahko pa bi letošnje leto končali brez poslovne izgube, če bi jim bilo odloženo plačilo anuitet. Gre za 14 milijonov dinarjev na leto, kolikor znašajo anuitete in kar je za kolektiv velika obremenitev.

V sanacijskem programu celjske Cinkarne, ki ga je lani izdelal 6-članski sanacijski odbor, v katerem so bili predstavniki Skupščine občine Celje, Cinkarne Celje, Jugobanke, Ljubljanske banke in upravnega odbora Sklada skupnih rezerv SRS, sta bistveni dve nalogi: poiskati in odpraviti vsa žarišča poslovne izgube ter nadomestiti izpadlo nerentabilno proizvodnjo z akumulativnejšimi proizvodi in s tem preusmeriti proizvodnjo.

Niti ti osnovni nalogi niti tekoči poslovni problemi, s katerimi se je ukvarjal odbor skupaj z vodstvom podjetja, niso bili lahki, saj so tvorili pretežni del proizvodnje v Cinkarni prav tisti proizvodi, ki so prikazovali tudi največje izgube. Izgubi, ki je nastala pri proizvodnji cinka zaradi zastarele tehnologije v Cinkarni, bi se lahko izognili, bila bi lahko proizvodnja rentabilna, če bi bila tehnologija boljša in cena surovine primerna.

Če povzamemo še nekaj konkretnih ukrepov, ki jih bodo ali pa so jih že uveljavili v Cinkarni Celje in nekaj konkretnih problemov v zvezi s tem, moramo vsekakor omeniti talilnico in njene obrate. V cinkarni so prišli do spoznanja – na osnovi študije, ki jo je izdelal biro za operativne in tržne raziskave iz Ljubljane – da ob sedanji tehnologiji talilnica in njeni obrati nimajo možnosti za rentabilno poslovanje. Ob ustavitvi talilnice pa je vzniknilo na dan še drugo pereče vprašanje, kam s približno 500 delavci, ki so jim peči dajale kruh.

Ta problem so delno rešili s preusmeritvijo proizvodnje. Širjenje in kompletiranje grafične dejavnosti predstavlja začetek obsežnejše preusmeritve proizvodnje, obenem pa bodo v tej dejavnosti zaposlili precejšen del delavcev iz topilnice in iz drugih služb, ki jih je bilo treba skrčiti v skladu z zmanjšanim obsegom poslovanja. Celotni projekt za razširitev in kompletiranje grafične dejavnosti je že sprejet, Cinkarna Celje pa je tudi že sklenila ustrezne pogodbe s posameznimi bankami.

Ob vseh naporih kolektiva Cinkarne Celje in sanacijskega odbora pa je najbolj nerazveseljiva novica, da so se dosedanji stroški pri gradnji obrata za titanov dioksid povečali za kakih 20 %. Pogodba med Cinkarno Celje in tvrdko VVB iz Nemške demokratične republike o skupni gradnji obrata titanovega dioksida se uspešno uresničuje, obstaja pa nevarnost, da bo zaradi občutne podražitve gradnje rentabilnost proizvodnje nekaj manjša. Vzhodnonemški partner je sicer obljubil, da bo prispeval svoj delež zavoljo podražitve gradnje, Cinkarna Celje pa bi morala pri bankah zagotoviti manjkajočo razliko. Ob tem pa je sanacijski odbor tudi sprejel sklep, da bodo proizvodnjo titanovega dioksida, ki je bila planirana na 20.000 ton letno, povečali na 25.000 ton, da bi tako zagotovili predvideno stopnjo rentabilnosti proizvodnje. Tako povečanje je realno, saj bodo naprave zmogle tolikšno proizvodnjo, prav tako pa bo možno proizvodnjo titanovega dioksida prodati tako doma kot v tujini.

Finalizacija panelk

V tem letu bodo v Lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec, ki ima obrate v vseh štirih koroških občinah – na Ravnah na Koroškem, Dravogradu, Slovenjem Gradcu in Radljah ob Dravi – občutno povečali predvsem finalno proizvodnjo. Tako bodo v obratu v Pamečah pri Slovenj Gradcu začeli s finalizacijo panelnih plošč v stenske in stropne obloge. Poskusna proizvodnja je že stekla, čakajo pa še na dobavo nekaj strojev, da bi dopolnili tehnologijo in začeli z redno proizvodnjo. V obratu na Prevaljah pa bodo v drugi polovici 1971. leta začeli z redno proizvodnjo furniranih notranjih vrat skupaj z vratnimi podboji. Za to novo proizvodnjo slovenjgraškega lesno industrijskega podjetja vlada na tržišču že precejšnje zanimanje.

Medtem ko so v Lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec dosegli v letu 1970 blizu 68 milijonov dinarjev realizacije, je bodo letos že 81 milijonov dinarjev, in to predvsem na račun povečanega obsega finalne proizvodnje. Razrezali pa bodo tudi kakih 100.000 kub. metrov hlodovine, to je prav toliko kot v letu 1970.

V imenu združenih investitorjev – Lesno industrijskega podjetja Slovenj Gradec, Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec in ljubljanskega Slovenija les, pa je LIP Slovenj Gradec nedavno tega vložil pri Ljubljanski banki zahtevek za dodelitev posojila za gradnjo tovarne ivernih plošč v Otiškem vrhu pri Dravogradu, kjer bodo izdelali na leto 70.000 kub. metrov visokokvalitetnih troslojnih ivernih plošč s finim zunanjim slojem. Banka naj bi odobrila posojilo v višini 25 % predračunske vrednosti investicije ter 8,5 milijona din posojila za trajna obratna sredstva.

A. N.

Obetajoča prihodnost

Načrti slovenjegraške »Nove opreme«

V Tovarni oblazinjenega pohištva „Nova oprema“ v Slovenjem Gradcu, kjer so lani dosegli 20 milijonov dinarjev realizacije, bodo letos nadaljevali z izpopolnjevanjem in modernizacijo tapetniške proizvodnje, v načrtu pa je tudi reorganizacija mizarske proizvodnje.

Kar zadeva tapetniško proizvodnjo, bodo pri serijskih izdelkih namenili večjo pozornost osvajanju proizvodnje modernih sedežnih garnitur, po katerih je na tržišču še vedno veliko povpraševanje. V večji meri pa se bodo usmerili tudi v proizvodnjo opreme za hotele. Računajo, da bi že v letošnjem letu s tovrstno proizvodnjo ustvarili četrtino celotne realizacije, ki je predvidena v vrednosti najmanj 23 milijonov dinarjev.

Ker so ostale cene izdelkom slovenjegraške „Nove opreme“ nespremenjene, zvišale pa so se cene reprodukcijskih materialov, zlasti pa lesa, so ustvarili nekaj manj dohodka, kot so računali. V letu 1970 so osebne dohodke zaposlenih, ki so nekaj časa zaostajali, izenačili s povprečjem osebnih dohodkov v Mislinjski dolini. V letošnjem letu pa želijo v „Novi opremi“ ustvariti večji dohodek, kot so ga lani, s povišano produktivnostjo in z nadaljnjo modernizacijo proizvodnje.

V Tovarni oblazinjenega pohištva „Nova oprema“ v Slovenjem Gradcu so z zadovoljstvom sprejeli pobudo za tesnejše sodelovanje z Lesno industrijskim podjetjem Slovenj Gradec. Koristi si obetajo predvsem od združevanja kapitala, specializacije in delitve proizvodnega programa ter od skupne kadrovske politike. Računajo pa tudi na možnost, da bi v prihodnje tudi v okviru „Nove opreme“ finalizirali nekatere izdelke Tovarne usnja Slovenj Gradec.

(an)

Manj – vendar zavoljo drugih

Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor lani ni v celoti izpolnila svojega proizvodnega načrta. Izdelali so 6.442 vozil, kar je za 233 manj, kot so predvidevali in tako izpolnili svoj proizvodni načrt s 96,51 odstotka. Tudi lanskih izvoznih zadolžitev niso v celoti uresničili. Največ svojih proizvodov – v skupni vrednosti 4 milijone 300 tisoč dolarjev – so izvozili na konvertibilno področje.

Vzroke za neizpolnitev proizvodnega načrta izvoza v lanskem letu je treba iskati predvsem v težavah, ki spremljajo podjetje. Nenehno je namreč primanjkovalo delov, ki jih podjetju dobavljajo kooperanti, in surovin za proizvodnjo. Kljub temu pa so v Tovarni avtomobilov in motorjev v Mariboru zadovoljni z doseženimi uspehi.

D. P.

KOLEKTIV ISKRINE TOVARNE POLPREVODNIKOV V TRBOVLJAH

Pred največjim izpitom

Pokrili so izgubo iz prejšnjih let in ustvarili skoraj za milijon dinarjev skladov ● Pred ustanovitvijo mešane družbe Rudis—Siemens AG—Iskra, tovarna polprevodnikov ● Predvidevajo, da bodo v treh ali štirih letih najmanj potrojili proizvodnjo

Še pred dobrim letom je bil kolektiv Iskrine tovarne polprevodnikov v hudih težavah in ker jim nekateri niso bili kos ali pa se niso bili pripravljeni spoprijeti z njimi, so raje odšli iz podjetja, po znanem načelu „reši se, kdor se more!“ Večina zaposlenih pa je ostala in med njimi seveda tudi številni strokovnjaki.

Najprej so se lotili sanacije dotedanjega gospodarjenja. Uspelo jim je odpraviti nekatere resne težave in konec minulega leta je znašala vrednost njihove realizacije že 34 milijonov din, ustvarili so skoraj za 1 milijon dinarjev skladov, poplačali so izgubo iz leta 1969 in si s pomočjo in sodelovanjem Iskra-Comerc spet ustvarili zaupanje pri svojih odjemalcih doma in v tujini. Lani so prodali za 827.000 dolarjev blaga in tako presegli svoj izvozni program za skoraj 25 %.

Vendar so v tovarni pospešeno uresničevali tudi drugi del sprejetih nalog; pripravili so nov razvojni koncept na osnovi širšega sodelovanja z najbolj znanimi sorodnimi evropskimi in ameriškimi podjetji. Tako so razgovori z zahodnonemškim podjetjem Siemens A. G. dejansko pri kraju. V kratkem bodo ob sodelovanju s Poslovnim združenjem Rudis in Siemensom A. G. ustanovili mešano družbo. Pogodba predvideva etapno vzajemno sodelovanje. Tako bo Siemens v prvi etapi odstopil Iskrini tovarni polprevodnikov tehnologijo za proizvodnjo nekaterih vrst elektronskih elementov. V drugi etapi pa je predvideno vlaganje kapitala Siemensa v nadaljnjo izpopolnitev opreme Iskrine tovarne polprevodnikov v Trbovljah.

Iskrina tovarna polprevodnikov je že pred petimi leti podpisala licenčno pogodbo s severnoameriško firmo General Electric. Ker pogodba ni več v skladu z novim razvojnim programom tega trboveljskega podjetja, so pred kratkim podpisali novo, ki upošteva tudi odnose z Zvezno republiko Nemčijo in doslej prehojeno pot tovarne. S to pogodbo si je kolektiv trboveljske Iskre zagotovil dobavo in osvajanje najsodobnejše tehnologije v prihodnjih letih tudi pri tej tvrdki. V trboveljski Iskri računajo, da bodo že čez tri ali štiri leta najmanj potrojili sedanji obseg proizvodnje, in kar je najvažnejše, osvojili bodo nekatere nove izdelke s področja elektronike. Omenimo naj še, da je Iskrina tovarna polprevodnikov sklenila ugodne pogodbe o poslovno-tehničnem sodelovanju tudi z nekaterimi drugimi zahodnonemškimi podjetji in Investicijskimi biroji v Trbovljah.

—m—

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

Modna hiša je za jesensko – zimsko sezono 70/71 pripravila bogato kolekcijo damske konfekcije v aktualnih krojih, barvah in materialih. V prodaji bodo tudi ekskluzivni, visoko modni modeli plaščev, kostimov in oblek v zelo majhnih serijah.

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

Davčne osnove

Končno je postalo znano, kolikšne so osnove za obdavčitev osebnih dohodkov v letu 1970. Po hrvaškem zakonu naj bi se meja neobdavčenega dohodka vsako leto zvišala za odstotek poprečnega povečanja nominalnih osebnih dohodkov. Kaže, da bo tako letošnja davčna osnova na Hrvaškem 27.500 dinarjev, pri čemer bodo tudi večje olajšave za tiste, ki vzdržujejo družino. Srbija se je odločila za obdavčenje dohodka iznad 30.000, Makedonija iznad 25.000 dinarjev, IS Črne gore je izdelal predlog, po katerem naj bi se meja neobdavčenega dohodka dvignila na 30.000 dinarjev. Davčna osnova v BiH je 27.000 ND, v Sloveniji pa 25.000 dinarjev.

Komentar? Velika škoda, da stoji ta lestvica, če jo primerjamo z lestvico življenjskih stroškov, na glavi.

... v jugoslovanskih sindikatih

PODPORA UKREPOM ZIS

SVET ZSJ

23. januarja je bil v Svetu ZSJ sestanek z glavno temo: najnovejši stabilizacijski ukrepi ZIS.

Sprememba paritete dinarja je ekonomska nujnost in del politike stabilizacije, je rečeno v zaključkih tega posvetovanja. Zavoljo tega sindikati sodijo, da je nujno potrebno pospešiti uveljavljanje tudi drugih stabilizacijskih ukrepov, zlasti pa je treba pospešiti sprejem sistemskih rešitev, sprejem srednjeročnega programa razvoja ter programa konvertibilnosti dinarja, da bi tako z vsebinskimi spremembami zagotovili doslednejše reševanje ciljev reforme.

V prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva je potrebno tudi v prihodnje računati s težavami, nasprotovanji in z nerazumevanjem, zavoljo česar je nujno kar najširše angažiranje vseh družbeno-političnih dejavnikov, zlasti pa delovnih organizacij in delovnih ljudi.

Zveza sindikatov si bo zlasti prizadevala, da vsi dejavniki – od delovnih organizacij do federacije – store vse potrebno, da bi ohranili sedanjo raven standarda, zmanjšali socialne razlike, ki niso rezultat dela, in da hitreje zagotovimo pogoje za izboljšanje življenjskega standarda delavcev z nizkimi dohodki, kar velja še posebej za industrijska središča in panoge, ki so v težjem ekonomskem položaju. Svet ZSJ še posebej poudarja potrebo, da zagotovimo stalnost življenjskih stroškov, cen in poslovnih stroškov. Prav tako je potrebno zmanjšati prispevke na osebne dohodke ter popraviti višino minimalnega osebnega dohodka in zagotoviti pogoje, da se s pomočjo večje intenzifikacije pri gospodarjenju poveča tudi dohodek. Zlasti pa je nujno, da vse družbeno-politične skupnosti, interesne skupnosti ter nekatere delovne organizacije uveljavijo konkretne sklepe o zmanjšanju obveznosti delovnih organizacij v gospodarstvu. Pri reševanju vseh problemov stabilizacije pa je po mnenju Sveta ZSJ potrebno administrativne metode zamenjati z ekonomskimi rešitvami in samoupravnim odločanjem.

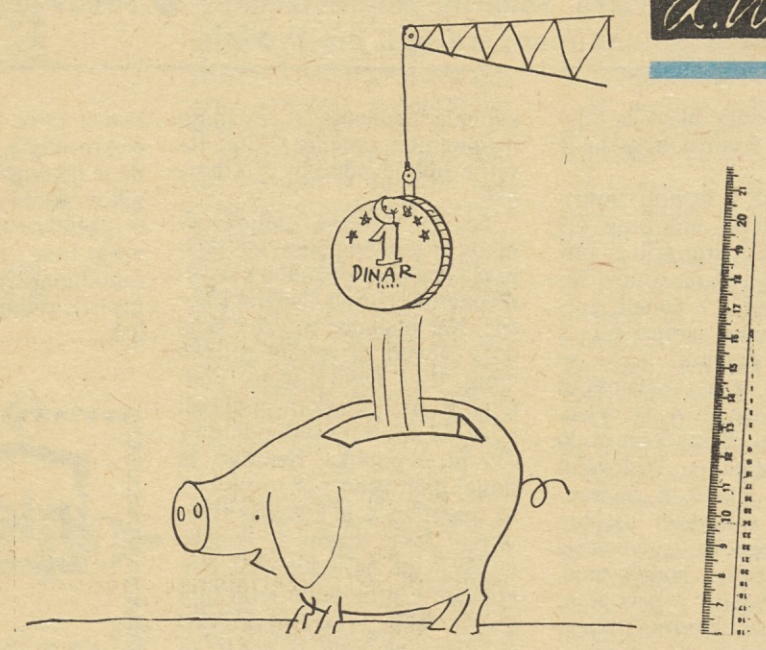

Dinarski ukrepi

Kje vse je denar?

Lahko tudi: zakaj prepir o razporeditvi bančnega kapitala?

Nekdanje zvezne banke so še vedno predmet političnih razprav. V zvezi z državnim kapitalom je slišati zahteve, naj bi po takšnem ali drugačnem republiškem ključu razdelili tudi zaslužke, ki so jih te banke ustvarile s trgovanjem z državnim denarjem, hkrati naj bi ukinili monopolni položaj teh bank na splošno, še zlasti pa monopol nad zadolževanjem v inozemstvu. Obstaja analiza, ki dokazuje, da so ostanki monopola nekdanjih zveznih bank veliki in trdni, pa tudi analiza, ki trdi nasprotno in celo to, da so te banke na posameznih področjih na slabšem kot druge.

Kje je resnica?

Znano je, da je bančni kapital neenakomerno razporejen v državi oziroma, da ga je največ v Beogradu. Zato je Beograd s pomočjo svojih zveznih bank, reeksporterjev in zunanjetrgovinskih podjetij nekakšen razsodnik o razvojnih možnostih ogromnega dela jugoslovanskega gospodarstva. To tezo zagovarjajo znani politiki, ekonomisti in strokovnjaki pretežno iz Hrvaške. Ekonomisti iz Srbije pa pravijo, da je po dogovoru med federacijo in nekdanjimi zveznimi bankami o izločitvi državnega kapitala ostalo tem bankam samo še 2429 milijonov dinarjev ali 1,3 % vseh njihovih sredstev. V vseh drugih bankah naj bi bilo torej 29.247 milijonov državnega kapitala, kar je 15,9 % vseh njihovih sredstev; to pa pomeni, da so te banke z državnim kapitalom združile neprimerno več sredstev kot vse zvezne banke.

Dejansko pa državnega kapitala kot gotovine sploh ni, ampak je na osnovi prevzetih obveznosti s strani federacije naložen v investicije. Tako so od 31.336,5 milijonov dinarjev 16,4 % državnega kapitala investirali v BiH, 1,6 % v Črni gori, 23,2 % v Hrvaški, 11,7 % v Makedoniji, 8,3 % v Sloveniji in 38,8 % v Srbiji. Koliko pa so nekdanje zvezne banke pri poslovanju z državnim kapitalom zaslužile, zaenkrat ni jasno. Nekateri trdijo, da so vse kreditne zmogljivosti bank rezultat obračanja državnega kapitala, drugi pa to zavračajo in trdijo, da znašajo skupni kreditni skladi zveznih bank 2.299,8 milijonov din. Kritika „koncentracije kapitala v Beogradu oziroma v Srbiji" ni brez teže, a tudi nasprotni argumenti so utemeljeni! Namen kritike je v tem, da bi to koncentracijo dokončno razbili. Tako naj bi ves anonimni del kreditnega sklada obravnavali kot državni kapital, razdeliti pa bi morali tudi preostale sklade. V program „demontaže" sodi tudi ime bank, bolje epitet „jugoslovanski"; kar bi po tej „demontaži" še preostalo bi morali v enakomernih delih premestiti – sedež Jugobanke v Zagreb, kmetijske pa v Novi Sad.

Nasprotna stališča pa bi lahko opredelili takole: ker se je državni kapital izločil, zveznih in privilegiranih bank ni več. Administrativno določanje o tem, kam naj gospodarstvo vlaga svoje depozite, ali o tem, naj banke vrnejo tudi sredstva, ki so jih ustvarila s poslovanjem, ki je bilo v skladu s predpisi, ni združljivo s samoupravljanjem. Če tega načela ne bi sprejeli, potem preračunavanju, čigavo je kaj, ne bo nikoli konca. Tudi drugo gospodarstvo je namreč zraslo iz družbenih sredstev, zbranih iz vseh področij države. „Demontaža" zatorej ni rešitev, saj bi bila to kršitev norm, ki jih je naša družba soglasno sprejela.

Bitka za materialne interese posameznih predelov države je torej dokaj vroča in se še ne bo kmalu iztekla. Ne gre namreč (tokrat) za besedna nesoglasja, gre za delitev materialnih pristojnosti med republikami, pokrajinami in posameznimi deli gospodarstva in družbe.

Prav zato pa ni razumljivo, da se ob tem nihče ne vpraša, kaj misli gospodarstvo. Kakor je znano, gospodarstvo še vedno nima kakšne posebne denarne veljave, saj razpolaga danes pravzaprav samo z enostavno reprodukcijo, vsa razširjena reprodukcija pa temelji na kreditih. Ta kreditna razmerja, ki so samo zakrita oblika starega državnega financiranja, pa so postala najpomembnejši kanal za odliv akumulacije iz podjetij, pri katerem se napajajo banke – predvsem zvezne – zunanjtrgovinska in reeksportna podjetja in v dobršni meri usmerjajo družbo.

Kaj storiti? Prešteti milijarde? Da, zakaj ne? ! Videti, koliko jih je kje? Tudi. Razdeliti skupno jugoslovansko bogastvo čimbolj pravično po republikah? Vsekakor, vendar pri tem ne smemo pozabiti glavnega: če tisti, ki živi vso družbo, ne bo imel s čim gospodariti, bo tudi družbi slej ko prej slaba predla.

V. B.

»Razprodaja« Črne gore?

Iz izjave dr. Žarka Bulajića, predsednika Izvršnega sveta Črne gore

„Za mene čisti računi ne morejo biti cilj, temveč sredstvo politike," je izjavil dr. Žarko Bulajić, predsednik IS Črne gore sarajevskemu Oslobodjenju. „Na taki logiki ni mogoče graditi resne politike, posebno ne ekonomske, predvsem pa ni mogoče uskladiti interesov skupnosti s tako velikimi razlikami v stopnji razvitosti, kot je v Jugoslaviji. Čiste račune lahko vzamemo samo kot metodo za graditev političnih konceptov. Pri nas v Črni gori smo za čiste račune, toda ko jih izvedemo, dobimo deficit. Narodni dohodek v Črni gori znaša 300 dolarjev s tem, da jih 100 pride od federacije. Če se opredelimo za kotizacijo na temelju narodnega dohodka, lahko rečemo: smo za kotizacijo, toda na tej osnovi ne moremo dati nobenega dinarja, ker ga nimamo. Naš račun je negativni saldo v višini 200 milijonov dinarjev letno. Malo karikirano je videti takole: morali bi začeti z razprodajo Črne gore, če bi hoteli vzdrževati federacijo".

Dogovor med Skopjem in Ljubljano

Že dalj časa v Skopju opozarjajo na pojave zapiranja tržišča in predlagajo razpravo o ukrepih, ki bi to preprečili. Tako predlagajo, da bi v ustavo vnesli tudi klavzulo o nediskriminaciji, ki bi omogočala prosto gibanje delovne sile, blaga, znanja in sredstev za razširjeno reprodukcijo. V Makedoniji menijo, da je v velikih potrošniških centrih zelo težko priti do lokacij za lastne trgovine, kar v bistvu predstavlja zapiranje tržišča.

Gospodarska zbornica Makedonije je začela reševati to vprašanje na osnovi dogovorov oziroma v okviru sporazumov o sodelovanju z gospodarstvi posameznih republik. V Skopju so se tako dogovorili s proizvajalci iz Slovenije, ki so zainteresirani za makedonsko tržišče, da bodo zgradili veliko blagovno hišo, proizvajalci iz Makedonije pa bodo gradili trgovski objekt v Ljubljani. Na podoben način bodo ustanovili slovensko banko v Skopju in makedonsko v Ljubljani.

ODSLEJ NE BOSTE NIKDAR VEČ, DA, NIKOLI, NIKOLI VEČ, POSTREGLI Z ZREZKOM

- BREZ KNORR DODATKA JEDEM

Nobeno eksperimentiranje in tveganje ni več potrebno!

S Knorr dodatkom jedem dosežete uspeh mnogo zanesljiveje kakor pa, če bi jed pripravljali po najnovejših receptih

Kolinska

TE DNI SO REKLI

Predsednik ZIS Mitja Ribičič v izjavi za TV Zagreb:

Devalvacija je bila predvidena v okviru stabilizacijskega programa. Povezana je s številnimi ukrepi, ki smo jih v zadnjem času že sprejeli. Sprejeli pa smo jo lahko šele sedaj, ko je ZIS dal pobudo in na osnovi zaključkov zvezne skupščine tudi uveljavil ukrepe, s katerimi se poraba v naši državi usklajuje z realnimi finančnimi in materialnimi možnostmi.

Z devalvacijo so v glavnem zaokroženi pogoji gospodarjenja v tem letu, tako da bo gospodarstvo s sprejetjem resolucije o ekonomski politiki za leto 197[illegible] v zvezni skupščini lahko z gotovostjo določalo in uveljavljalo svojo poslovno politiko. Z devalvacijo so občutno izboljšani pogoji gospodarjenja tistemu delu našega gospodarstva, ki se neposredno vključuje v mednarodno delitev dela, našemu izvozu, turizmu in drugim neblagovnim uslugam ter vsem tistim dejavnostim, ki so lokomotiva našega razvoja. Določitev novega, realnega tečaja dinarja bo ugodno vplivala na domačo proizvodnjo surovin in različnega blaga. Pozitivno bo vplivala na našo plačilno bilanco in omogočila bo liberalizacijo ekonomskih odnosov z inozemstvom.

Zvezni izvršni svet meni, da je v tem trenutku najpomembnejše omejiti na najmanjšo možno mero tiste neugodne posledice, ki jih povzroči vsaka devalvacija na gibanje življenjskih stroškov kakor tudi na poslovne stroške gospodarstva. Zato je eden od bistvenih pogojev za uspešno izvajanje celotne operacije devalvacije, da gospodarstvo še bolj razbremenimo pretiranih zakonskih in pogodbenih obveznosti.

Tisti del politike cen, ki je v pristojnosti federacije, bomo izvajali skrajno obzirno in restrikativno. Z vsemi predsedniki republiških in pokrajinskih svetov smo se dogovorili za strogo disciplino na tem področju. Pričakujemo tudi, da bodo naši delovni ljudje v svojih delovnih organizacijah, interesnih in družbeno-političnih skupnostih prav tako izvajali takšno politiko cen, s katero bodo onemogočili, da se namesto povečanja proizvodnje in poslovnosti povečajo cene, da bodo odbili poskuse, da se z visokimi cenami zberejo sredstva za uresničitev različnih megalomanskih investicijskih programov, ki se v zadnjih mesecih porajajo v vseh krajih naše države.

Predsednik IS SRS Stane Kavčič na političnem aktivu SZDL:

Nujno je bilo treba priznati dejanski položaj in devalvirati dinar, s čimer smo dobili nova merila produktivnosti. Brez takega merila vrednosti ne bi mogli dosledno speljati ustavnih sprememb, zlasti glede funkcij federacije, saj bi se sicer federacija ponovno pojavila kot razdeljevalec deviz, kot razsodnik pri določanju vrednosti in kot administrativni urejevalec razmer z vsemi političnimi posledicami. Brez devalvacije tudi ne bi mogli doseči čistih računov med republikami.

Delovne organizacije se morajo sedaj usmeriti predvsem v to, kaj bodo same storile, da bi bile posledice devalvacije čim manj boleče. Svojo pozornost bi morale usmeriti predvsem v modernizacijo in odpiranje novih delovnih mest, kajti ponekod se bodo nujno morali tudi prestrukturirati.

POPOLN NEUSPEH

Bomo res odštevali za kvadratni meter stanovanja 5000 dinarjev?

Naše stanovanjsko gospodarstvo je v reformi doživelo popoln neuspeh. Namesto 720.000 planiranih stanovanj smo jih zgradili le kakih 650.000, pri tem pa družbeni sektor v nobenem letu ni zgradil več kot 50.000 stanovanj. Cene so se od leta 1964 do danes povečale za 2,5-krat. Če ne bo prišlo do bistvenih sprememb, bo stanovanjska reforma prišla iz večletne krize v brezizhoden položaj. Gospodarstveniki celo računajo, da bo ob koncu leta v večjih mestih stal kvadratni meter stanovanjske površine že približno 5.000 N dinarjev. Vse kaže, da so prave cene in sistem kreditiranja glavni krivci za neuspeh.

PODOBE NAŠEGA ČASA

Nova spoznanja

– Slišal sem, da ti je sestanek v celoti uspel. Ali res?

– Ja, je. Ljudje so udrihali, da je bilo kaj?

– Kam pa je največ letelo?

– Jasno, navzgor, kam drugam? !

– Kaj so ljudje rekli? Kaj novega?

– Novega nič! Isto kot vedno: da se jih zelo redkokdaj kaj vpraša in da se zgoraj premalo odgovarja za to, kar se počne.

– Kako, da je potem sestanek uspel, ko pa praviš, da ljudje niso povedali nič novega?

– Ja, bili so konkretni, to je tisto. S prstom so pokazali na krivce za perečo situacijo.

– Kaaj? Pa se menda ja niste šli lova na čarovnice!? Tako se nikamor ne pride! Pogovor je treba upreti naprej, ne pa se iti, kdo bo koga. Koga so pokazali?

– Ja, ZIS, koga drugega neki!

– In?

– Rekli so, naj odstopi, če ne zna držati situacije v rokah.

– To pa res ni kar tako! Vidiš, vidiš, kdo bi si mislil! Že večkrat sem javno rekel, da demokracija ni prazna beseda. Razveseljivo, jako razveseljivo!

– Pa ni razveseljivo!

– Zakaj ne?

– Ker ne stoji ves odbor krajevne skupnosti za tem.

– Kdo pa stoji?

– Tone, Bogo, Milan in Peter. Petina odbora.

– Ni slabo! Ne glej le števila, ampak zavest! Vse to je naš stari terenski kader, ne?

– Je, je, seveda je!

– No in?

– Meglo spušča, ljudje pa vedo, da jo.

– Ne razumem! Naravnost povej!

– Tone je upokojen, zraven ima pa še obrt. Z občino si je na roko, zato je na pavšalu. S prstom kaže okrog samo zato, da bi kdo njemu ne gledal v lonec.

– Misliš? Pa Bogo?

– Bogo je na istem. Direktorska pokojnina in honorar trgovskega potnika.

– Kaj pa Milan?

– Milan se je izpisal iz vseh organizacij potem, ko je dobil kredit za vrstno hišo. Zdaj plačuje osemtisoč anuitet na mesec, a za sobo dobi od treh študentov petdeset tisočakov. Vsi imajo že kar lep socializem.

– Za Petra pa tega vendar ne moreš trditi.

– Za Petra ne, seveda ne! Peter je tajnik in mora skrbeti za linijo.

– Ampak vsi govorijo, da vaša krajevna skupnost dobro dela, ne?

– Pravijo, ja, ko tega ne vedo. Po mojem pa se na odboru le govori in kaže navzgor, namesto da bi se pometalo pred lastnim pragom. Tisti, ki udrihajo, ne živijo slabo. Več zaslužijo, kot vidiš, kot marsikdo, ki je na položaju.

– Kot kdo, na primer?

– Več že kot člani zveznega izvršnega sveta! Vsaj ti štirje.

VINKO BLATNIK

?

Novici o devalvaciji dinarja in prvim komentarjem o posledicah tega stabilizacijskega ukrepa naša javnost v teh dneh pripisuje največjo pozornost. Vseh posledic razvrednotenja naše nacionalne valute v tem trenutku seveda še ni mogoče preceniti. Vsekakor pa lahko pričakujemo, da se bo bistveno zmanjšal tudi uvoz manj potrebnih in luksuznih artiklov. V tem smislu je enega svojih prvih komentarjev objavila tudi ljubljanska radijska postaja. Toda – glej šmenta: poročilom so sledile radijske reklame. Ena prvih je priporočala, naj si zainteresirani ogledajo bogato izbiro uvoženih avstrijskih lasulj.

Bolj plastične utemeljitve nujnosti devalvacije si v tistem trenutku najbrž sploh ne bi mogli zamisliti, če bi seveda bila uradno izrečena. Tako pa bi lahko rekli, da tudi pri RTV Ljubljana včasih ne vedo, kaj počne desnica in kaj dela levica. Sodimo namreč, da je ob tako resnih trenutkih, kot ga je predstavljala objava novice o devalvaciji, pač treba premisliti tudi o vsebini drugih objav.

IZKAZALO SE JE, DA BI LAHKO V SPLOŠNI BOLNIŠNICI JESENICE REŠEVALI PROBLEME V OKVIRU SVOJE DELOVNE ORGANIZACIJE

So upravičeno bili plat zvona?

»Če bomo tudi pri vas naleteli na gluha ušesa, ne bomo več plačevali sindikalne članarine . . .«

Huda kri in nezadovoljstvo nad pogoji dela, nagrajevanjem in standardom sploh, so minuli teden pri zaposlenih v Splošni bolnišnici Jesenice izbili sodu dno. Problemi, ki so načenjali potrpežljivost zaposlenih, so se kopičili in kopičili, slaba volja je naraščala iz dneva v dan. Zato pa se je polovica kolektiva odločila za reševanje vprašanj s pomočjo družbeno političnih organizacij.

Pismo, polno obtožb, tako proti vodstvu Splošne bolnišnice Jesenice, kot tudi lastni sindikalni organizaciji, je podpisalo 172 delavcev 350-članskega kolektiva.

ŽE LETA BREZ REGRESA!

Še pred pričetkom burnega sestanka je bila menza jeseniške bolnišnice nabita do zadnjega kotička. Več kot tretjina ljudi je stala, tisti pa, ki v menzi niso bili deležni niti najmanjšega prostorčka, so spremljali sestanek skozi odprta vrata kar s hodnika.

„Pogosto smo že razpravljali o naših pravicah in potrebnem plačilu za svoje delo, vendar so naše besede, naše zahteve vedno izzvenele v prazno . . .“ „Najbolj pereča vprašanja, ki so nam narekovala današnji sestanek, so naslednja:

Delavci vseh ustanov in podjetij prejemajo vsako leto regres za letni oddih. Uslužbenci jeseniške bolnišnice smo za to že več let prikrajšani;

Za nadure, ki smo jih primorani opravljati, ne dobimo plačila. Tudi vprašanje prostih dni za nedeljsko in nočno delo je neresno;

Ambulantno delo pogosto opravljajo ljudje v rednem delovnem času, prav tako predavanja na medicinski šoli. Za tiste, ki opravljajo „nadure“ v rednem delovnem času, so sredstva za dodatno plačilo, ni pa denarja za naše nujno nadurno delo;

Ker nas poleg navedenega še marsikaj žuli, vas prosimo, da nam pri-

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
poljuven
medex
Ljubljana

skočite na pomoč. Od svoje sindikalne podružnice namreč ne moremo pričakovati potrebnega razumevanja. Če bomo tudi pri vas naleteli na gluha ušesa, v prihodnje ne bomo več plačevali sindikalne članarine . . .“

PEREČE POMANJKANJE SREDSTEV

To je povzetek pisma, ki ga je podpisalo 172 delavcev in uslužbencev Splošne bolnišnice Jesenice ter ga naslovilo svoji osnovni sindikalni organizaciji in Občinskemu sindikalnemu svetu Jesenice.

K temu naj dodamo, da so sestavile svoje, posebno pismo, tudi sestre z ginekološkega oddelka. Poudarile so, da ga niso nikomur poslale, ker se boje posledic in medsebojnega obračunavanja.

Sestre so v njem med drugim zahtevale odgovor, v kakšne namene se troši sindikalna članarina, zakaj je vikend hišica, last Splošne bolnišnice Jesenice, na voljo le nekaterim.

Burni sestanek, ki je trajal več kot štiri ure, je potrdil, da v jeseniški bolnišnici marsikaj ni v redu, da je perečih vprašanj še in še, vendar – in to je pri vsej stvari bistveno – ne po krivdi delovne organizacije oziroma njenih posameznikov.

„Mislim, da izvira večina problemov v našem kolektivu iz slabih medsebojnih odnosov in napačnih interpretacij . . .“, je poudaril dr. Primož Vidali, predsednik sindikalne organizacije. „Večina problemov je starih. Že vseskozi si prizadevamo, da bi se jih znebili, vendar nam to doslej očitno ni uspelo. Nekatere obtožbe pa so zelo netočne. Ob tem moram tudi povedati, da se mi zdi metoda reševanja problemov nepravilna. Prepričan sem namreč, da bi lahko bili znotraj delovne organizacije tudi uspešni in da je bil plat zvona nepotreben . . “

Primarij dr. Štefan Plut, predsednik delavskega sveta pa je dopolnil dr. Vidalija takole: „Težave v naši ustanovi se vrste že več let. V glavnem izvirajo iz pomanjkanja sredstev. Imamo najnižje osebne dohodke v zdravstvu, naša osnovna sredstva so iztrošena tako, kot nikjer. Delamo le za svoje zavarovance, drugih pacientov nimamo. Skrakta, denarja je premalo. Mislim pa, da bomo vprašanja uspešneje reševali, če bomo enotni . . .“

SESTANEK JE BIL KORISTEN

Na vprašanja podpisnikov pisma so odgovarjali računovodkinja Splošne bolnišnice Jesenice, upravnica, predsednik sindikalne organizacije, predsednik delavskega sveta in predstavniki družbeno političnih organizacij jeseniške občine. Povzetek bi bil naslednji:

Dejstvo, da ima Splošna bolnišnica Jesenice samo obvezni rezervni sklad in da o drugih skladih v tej ustanovi ni govora, pove že marsikaj. Ob izredno nizkih dohodkih zaposlenih torej zares ne bi imelo pravega smisla izplačevati regresa za dopuste, saj bi bile v tem primeru kuverte konec meseca še tanjše.

Glede plačevanja nadur je šlo za zelo netočno razlago. Drži, da so nekateri opravljali ambulantno delo v svojem rednem delovnem času, pa tudi predavanja na medicinski šoli. Vendar zato, ker druge možnosti ni bilo. Potrebno tekoče delo je bilo opravljeno naknadno. Dodatek za uro ambulantnega dela, ki se šteje za bolj zahtevno od normalnega, pa je bil minimalen.

Vsa izplačila je določal pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ki ga je delavski svet sprejel 1. septembra 1970.

Vikend hišica na morju je dostopna vsem delavcem Splošne bolnišnice Jesenice, je pa zelo majhna, kolektiv pa velik.

Plačilo nadurnega dela zares dolgo časa ni bilo rešeno in so delali ljudje zastonj. Že nekaj časa je to vprašanje rešeno.

Torej, ob natančni analizi problemov v jeseniški bolnišnici moramo ugotoviti, da gre v prvi vrsti za izredno slabo informiranost zaposlenih. Zato so na sestanku med drugim sklenili, da bodo odslej dalje še hitreje napravljeni zapisniki sej samoupravnih organov in tudi v večjem številu. Vsi člani samoupravnih organov in družbeno političnih organizacij pa bodo dolžni ostale kar najbolj natančno obveščati o stvareh, ki so pomembne za slehernega člana kolektiva.

Namesto zaključka lahko zastavimo vprašanje: mar je bil plat zvona v Splošni bolnišnici Jesenice zares potreben?

Sodimo, da ni bil. Sestanek je namreč pokazal, da bi se lahko o vprašanjih, ki najbolj žulijo uslužbence jeseniške bolnišnice, uspešno pogovorili tudi v domačem krogu. Posebno zato, ker gre v glavnem za stvari, ob katerih so družbeno politične organizacije brez moči.

-a

POMEMBEN PRIKAZ RAZVOJA DELAVSKEGA GIBANJA V ZASAVJU

RDEČI REVIRJI

Pred kratkim so v Zasavju dobili nadvse pomembno publikacijo, ki pojasnjuje zelo razgibana leta med obema vojnama, ko se je delavsko gibanje močno razmahnilo, ko je delavstvo na čelu s KPJ polagoma prevzelo vodilno vlogo slovenskega naroda in jo v naslednji dobi – med narodnoosvobodilno vojno in v socialistični revoluciji – uresničilo s tem, da je narodu Slovencev zagotovilo svobodo, lastno državnost, socialno osvoboditev in prehod k socializmu – piše v uvodni besedi prvega dela zbornika Rdeči revirji.

Zbornik je razdeljen v 21 poglavij; v njem imajo glavno besedo fotografije. Kažejo dogodke, množice ljudi in posamezne osebnosti. Podpisi pod njimi pomagajo spoznati, o čem govori posnetek. Dokajšen prostor je odmerjen nekoliko širšim pojasnilom dobe ali posameznih pojavov. Istemu namenu služijo fotokopije posameznih listin ali izvlečki iz tedanjega tiska, Sestavljavci zbornika so občutili potrebo, da bi ta publikacija izpopolnila vrzel v zgodovinopisju zasavskega delavstva in da bi prvič dal kratko, strnjeno zgodovino vseh teh krajev, saj za zdaj nimamo spisa, ki bi spregovoril o celotni zgodovini rudarskega delavskega gibanja. Tako je na 400 straneh zbornika skoraj tisoč dokumentov in fotografij, ki ponazarjajo to pomembno gibanje do leta 1935. Med pripravljanjem se je namreč zbralo toliko gradiva, da se je uredniški odbor odločil izdati še drugi del zbornika Rdeči revirji, ki bo prikazal nadaljnji razvoj tega gibanja do začetka druge vojne.

Prvi zbornik Rdeči revirji je izšel v založbi revirskega muzeja revolucije v Trbovljah, ob sodelovanju muzejev NOB iz Zagorja ob Savi in Hrastnika v nakladi 7000 izvodov. V uredniškem odboru so bili številni zasavski predvojni komunisti in revolucionarji, pomagalo pa jim je sto sodelavcev, ki so nekaj let marljivo zbirali gradivo. Pri pripravljanju zbornika so ves čas pomagali z nasveti in predlogi Lidija Šentjurc, Miha Marinko, Lojze Ocepek, France Klopčič in drugi številni aktivni udeleženci naprednega delavskega gibanja v tem delu Slovenije. Zato je zbornik Rdeči revirji nedvomno plod kolektivnega dela, skupnih prizadevanj, da bi dobili kar najbolj verno podobo stanja in razmer obdobja, ko se je kalilo jeklo za kasnejše preizkušnje in zmago.

!

Delovne skupnosti in politične organizacije zelo pogosto volijo svoje predstavnike v razne družbene in politične organe. Normalno bi bilo, da bi tistim, ki so jih izvolili, torej volilnemu telesu, občasno tudi poročali o svojem delu v teh organih in tudi o delu, prizadevanjih in hotenjih organov, v katere so bili izvoljeni. Kakor vemo, se to praviloma ne dogaja. Prav zato s toliko večjim zadovoljstvom poročamo o tem, da so še posamezniki, ki svojo funkcijo razumejo v polnem pomenu besede. Na občnem zboru sindikalne organizacije rudnika rjavega premoga v Senovem je minulo nedeljo n. pr. član njihove delovne skupnosti, izvoljen v Skupščino komunalne skupnosti zavarovanja delavcev Novo mesto, poročal „svojim volivcem“ o delu te skupnosti, obenem pa povedal, kako kot član kolektiva senovskih rudarjev ocenjuje vlogo in pomen tega družbenega organa. Rudarji so s ploskanjem pozdravili to gesto svojega predstavnika.

In naš komentar? Zglede, kot je opisani, bi seveda veljalo posnemati. Ampak ne gresamo za to: prav bi bilo, če bi volilna telesa začela tudi klicati na odgovornost tiste svoje „zastopnike“, ki pozabljajo na to, da vsebina njihove funkcije ni bila izčrpana s tem, da so pač bili izvoljeni v ta ali oni organ . . .

–mg

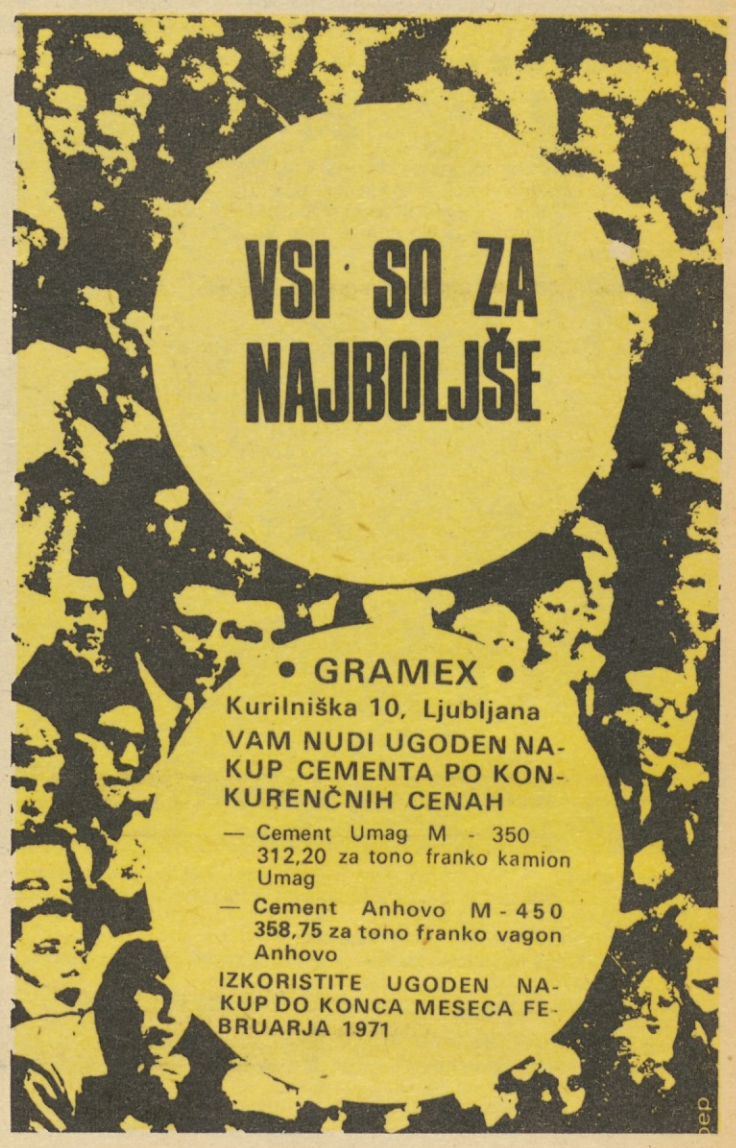

Njihove in naše sence

Urednik pravi: članek mora imeti vendar naslov, ki bralcu nekaj pove, aktualen naslov, ne pa pesmico o soncu.

Pa naj bo, pravim. Zapišem, kot je pisalo v izvirniku: Materialno socialno stanje družine v občini Kranj.

Pa bi vseeno rada zapisala tako, kot občutim – da sonce res ne sije vsem enako! Tako kriče podatki na vsaki izmed štirih, gosto s številkami in trpkimi, suhimi ugotovitvami popisanih straneh, ki smo jih dobili v uredništvo že pred koncem lanskega leta iz Kranja.

Pred koncem lanskega leta že? Nam očitate zastarelost podatkov? Ne, motite se, taki podatki ne zastarijo. Edina nevarnost je v tem, da bi se postarali prizadeti ljudje med tem, ko bo družba reševala njihov položaj. Zdaj vem, to je tista najbolj boleča misel, ki nam jo je med vrsticami hotel povedati naš sodelavec KONRAD DERLINK iz Kranja, ko nam je poslal v uredništvo svoj bogato dokumentirani prispevek o materialnem in socialnem stanju družine v občini Kranj.

V občini Kranj? Ne, zopet se motite vi, nismo se mi zmotili. Revščina ni doma le na Kozjanskem. Tudi bogata občina, kot je Kranj, do nedavnega po narodnem dohodku na samem vrhu lestvice slovenskih občin, ima družine, ki jim socializem še ni odrezal večjega kosa črnega kruha.

Boleči podatki so še vedno na moji redakcijski mizi. Kaj čakam?

Večkrat sem že prečitala Derlinkov dopis, to je res, ga zopet odložila in premišljevala. Odličen je, si pravim, dokumentiran, vsebuje tudi predloge anketiranih materialno in socialno ogroženih družin o tem, kako naj bi jim družba pomagala, da bi se njihovo socialno stanje izboljšalo. Kaj še hočeš več, si pravim, to je bralcu dovolj! Je res dovolj?

Hočeš bralcu seči v srce? Razmišljam o neenakopravnem prostoru pod soncem zato, ker me moti, da že leta in leta objavljamo, čitamo in pozabljamo številke in podatke in se pri tem počutimo tako neprizadete, kot otroci, ki so jih naučili drdraje in brez misli moliti . . . oče naš, kateri si v nebesih . . . daj nam danes naš vsakdanji kruh . . .

Hočem povedati to, kar pristno občutim ob Derlinkovem prispevku, a prispodobe so vredne le slabega literata. Takole nekako: Sonce je vir življenja. Pravimo, da se vsi borimo za svoj prostor pod soncem. Tudi tisti, ki so v senci, ki jih sonce življenja le kdaj pa kdaj obsije. Nam je toplo, srkamo življenjski sok kot nekaj samoumevnega, ker smo pač na soncu. Tam nekje pa so ljudje, ki se še hrepeneče ozirajo po soncu življenja, po toploti, po rasti, napredku. Jim bomo pomagali seči po prgišču sonca več, ki ga potrebujejo, da ne bi usahnili – da se ne bi nehali bojevati za svoj obstanek?

Ne, tako pisanje bi morda bralci še prebavili, urednik pa bi to gotovo vrgel v koš in me podučil, da od slabe poezije še pes pogine, dobra poezija pa je le za site ljudi . . .

A glej, počasi, ne zavrzi vsega, kar ti je šinilo skozi glavo, ta, zadnja misel vendarle ni od muh. Kako sem zapisala? . . . jim bomo pomagali . . . da se ne bi nehali bojevati za svoj obstanek.

Zdaj torej vem, kaj moram bralcem povedati. Hočem, da članek ne bi v bralcih vzbudil le usmiljenja, enkratnih „kozjanskih akcij“, pa tudi ne samo razumskega filozofiranja o tem, da vsi pač nismo enaki, ker s svojim delom ne prispevamo vsi enak delež k skupni blaginji . . .

Sicer pa, objavimo raje dejstva – ta so najbolj zgovorna. Objavimo dejstva, a pod naslovom „Ne sije sonce vsem enako“.

SONJA GAŠPERŠIČ

RAZISKAVA O MATERIALNEM IN SOCIALNEM STANJU DRUŽINE V OBČINI KRANJ

Ne sije sonce vsem enako

Občinski sindikalni svet Kranj se je lotil hvalevrednega opravila: skupaj s komisijo za življenjske in delovne razmere delavcev je proučil družinski standard ● Izhodišče so mu bili rezultati ankete, ki jo je po njegovem naročilu izvedla Delavska univerza »Tomo Brejc«

NIZKI DOHODKI IN NARAŠČAJOČA DRAGINJA

Leta 1969 je bilo na našem območju 24 % vseh družin, ki so prejemale otroški dodatek in pri katerih dohodek na družinskega člana ni presegal 550 din. Med 23.000 zaposlenimi v družbenem sektorju jih je otroški dodatek v istem letu prejemalo 16 % oziroma 3628 zaposlenih nosilcev pravice do otroškega dodatka. Poleg njih je otroški dodatek prejemalo še 421 upravičenih upokojencev. Že med pripravami na to raziskavo smo torej vedeli, da je proučevanje družinskega standarda na našem območju lahko tehtna naloga.

Življenjski stroški so v letih od 1954 do 1969 povprečno naraščali za 10 %. Naraščali so seveda tudi osebni dohodki, toda draginja je kljub temu najbolj prizadela družine delavcev, upokojencev, mater-samohranilk, družine z veliko otroki.

Po podatkih Instituta za ekonomske raziskave v Ljubljani naj bi 4-članska družina razpolagala v letu 1969 s 1.600 din mesečnih dohodkov, v letu 1971 pa bi morala biti ta vsota že 1.900 din, da bi zadostila minimalnim življenjskim stroškom. Zahteve sindikatov, naj bi bil minimalni osebni dohodek za redni delovni čas 800 din, so torej upravičene. Družine z dvema zaposlenima in dvema otrokoma bi s tem še lahko shajale. Problem, kako živeti, pa nastane takoj, če je v družini zaposlen en sam ali če je pri hiši več otrok. V naši občini pa imamo več delovnih organizacij, kjer delavci prejemajo osebne dohodke izpod opisanega minimuma.

1.600 DRUŽIN ŽIVI Z MANJ KOT 400 DIN NA DRUŽINSKEGA ČLANA

Nov, celovitejši pogled na življenje družine z najnižjimi dohodki, nam je odkrila prav anketa o materialno-socialnem stanju družine. Rezultati raziskave bodo v celoti objavljeni, tokrat le nekaj značilnosti o družinah, ki so v letu 1969 imele dohodek do 450 din na člana družine.

Po podatkih socialnega zavarovanja je bilo v letu 1969 v naši občini 1.600 družin (ali 9,3 % vseh družin v občini), ki so imele manj kot 400 din dohodka na družinskega člana. Med njimi je bilo 112 družin, pri katerih je ta dohodek znašal celo manj kot 150 din, medtem ko je pri 350 družinah znašal med 150 in 250 din. Med 400 družinami, ki so bile anketirane oktobra 1970. leta, je 10 % družin imelo dohodek pod 250 din na člana družine.

V občini je zelo visok odstotek družin, kjer sta zaposlena oba zakonca, a zaslužita le toliko, da je družina še vedno upravičena na otroški dodatek. Značilen je tudi podatek, da 78 % družin, ki so imele na družinskega člana le do 250 din dohodka, vzdržuje en sam zaposlen. V to skupino sodijo tudi matere-samohranilke, ki jih je med vsemi upravičenci do otroškega dodatka kar 20 %.

KAKO SE ŽIVOTARI POD MINIMUMOM?

Dve tretjini anketiranih družin sta odgovorili, da mesečno porabijo za življenje toliko, kot imajo rednih dohodkov, le 3,2 % družin lahko mesečno kaj prihrani. Svoj družinski proračun mora povečevati z dopolnilno dejavnostjo kar 43 % družin z dohodki pod 250 din na družinskega člana, 20 % družin z dohodki od 250 do 400 din, a manj kot 10 % družin z dohodki nad 450 din na družinskega člana. Značilen pa je tudi podatek, da manj kot polovica anketiranih nima nobenih možnosti za dopolnilno dejavnost, pri tem pa so to najpogosteje zopet družine z najnižjim družinskim dohodkom. Največ takih družin pa tudi nima možnosti dopolnjevati svoje prehrane s pridelki z vrta.

In prav take družine so prisiljene iskati dopolnilno delo. To pa pomeni tudi večjo obremenitev otrok z domačim delom. Ti otroci so osemkrat bolj obremenjeni z delom doma kot otroci družin z razmeroma visokimi osebnimi dohodki. Obremenjenost z delom, slabša prehrana in pomanjkanje varstva so med razlogi za slabši učni uspeh teh otrok.

Družine z najnižjimi dohodki so prikrajšane že pri hrani, obleki in možnostih za stanovanjski standard. Poleg tega pa so prikrajšane v možnostih za šolanje otrok, večina računa na zaposlitev otrok po osnovni šoli ali največ na poklicno šolanje otrok. Izredno malo teh staršev upa ali je celo uspelo, da so njihovi otroci šli na srednje ali na višje šole.

Samo dobra polovica družin z dohodkom pod 450 din na člana družine ima rešen stanovanjski problem. Le 10 % vseh anketiranih družin odgovarja, da lahko pri reševanju stanovanjskega problema računajo na pomoč svoje delovne organizacije. V skupini družin z dohodkom pod 250 din je s stanovanjem preskrbljena le ena tretjina družin, zelo malo med njimi pa jih upa na pomoč delovne organizacije.

Četrtina anketiranih družin je v letu 1969 in v letu 1970, to je v času raziskave, iskalo družbeno pomoč in četrtina teh družin je pomoč tudi prejela.

KAKO POMAGATI DRUŽINAM Z NAJNIŽJIMI DOHODKI

Družine z dohodki do 450 din na člana so v anketi tudi povedale svoje mnenje o tem, katere oblike družbene pomoči bi jim najbolj ustrezale. Najpomembnejša je družbena pomoč, ki bi dala trajnejše rešitve: možnost prekvalifikacije zaposlenih članov družine, njihovo dodatno izobraževanje, zaposlitev drugega zakonca in pomoč pri šolanju otrok, saj večina družin pričakuje izboljšanje, ko se bodo njihovi otroci izšolali in zaposlili.

Družine z najnižjimi dohodki pa med najbolj ustreznimi oblikami družbene pomoči dajejo prednost povečanemu otroškemu dodatku in menijo, da so potrebne predvsem neposredne denarne pomoči. Takoj za tem navajajo brezplačne šolske knjige za osnovno šolo, štipendije na srednjih in višjih šolah, brezplačno prehrano in celodnevno bivanje otrok v šoli ter brezplačno otroško varstvo.

Koliko vsega tega, kar so anketiranci predlagali, je moč uresničiti ta čas, je v nemajhni meri odvisno od politike ne le kranjske občine, pač pa slovenske in jugoslovanske družbe do socialno-materialno ogroženih družin, čeprav z nekaterimi oblikami pomoči v kranjski občini ne moremo več odlašati.

KONRAD DERLINK

»Živimo...«

Popoldanska megla se je spustila na Sorško polje. Če sem odkrit, je bila megla že ves dan, le da se je v mraku zdela še bolj gosta.

Iskal sem VAVPOTOVE. Stanujejo v nekdanji železniški postaji Žabnica. Na Centru za socialno delo so mi povedali, da živijo z 225 dinarji na mesec na enega člana družine. Zvedel naj bi, kako.

Utripajoča žarnica je medlo razsvetljevala kuhinjo, ki je bila obenem tudi soba. Štirje otroci, nekje med štirimi in desetimi leti in starša, še vedno mlada. Rudi je transportni delavec pri železnici. Žena Fani je doma in se ukvarja z otroki.

„Kako živimo? Hm . . . Slabo. Lahko pa bi bilo še slabše, če . . .

Pomaga nam mama, tudi socialno in žena hodi poleti pomagat h kmetom . . .“

Poslušal sem, misli pa so mi uhajale k razgovorom, ki te dni zaposlujejo mnoge, premnoge.

„Veš, kako bi plačal davek? Dobro, da imam mater. Ves honorar gre na njen žiro račun. Le nekaj nad sto jurjev bom dal.“

Rudi in Fani imata druge skrbi. Drva sta lahko kupila, za premog ni več denarja.

„Na začetku meseca nakupiva v trgovini za ves denar. Kruh in mleko pa nama dajejo na upanje. Tiste tri metre drv se nama še danes otepa.“

„Tukaj je lepo. Imava zidove okrog sebe. Ko sva bila še v barakah v Kranju . . .“

Najstarejša hči že hodi v šolo. V peti razred. Rada bere knjige in mlajši trije jo radi poslušajo. Otroci sploh radi poslušajo pravljice.

„Krompir? Imamo klet, zidano, za krompir in zelje.“

Spomnil sem se 25 let nazaj. Takoj po vojni. Jedli smo polento in kavo, polento in repo, polento in marmelado.

Pred 25 leti je bilo tako.

In oni? Kako si predstavljajo svoje življenje čez leto, dve? Nisem si upal vprašati.

In ko sem se vozil nazaj, je bila megla še gostejša.

A. AGNIČ

Pot na Jošta 22. Hišna številka je na leseni baraki. Nekdaj je bila stanovanje Gradisovih delavcev, danes je prebivališče osmih družin s 23 člani. Stara je. Deske na podu se šibijo in škripljejo pod nogami. Vlaga prodira z vseh koncev. Časopisni papir, nalepljen na stene, maši razpoke med deskami.

„KAJTEZOVIĆ KADIFO iščem!“

„Tam na desno. Tista vrata, kjer je muzika.“

Po temnem hodniku grem za glasom in se spotikam ob čevlje, razmetane naokrog. Soba Kadife je bila polna. Domači in sosedje. Za mizo so igrali karte, na postelji pa so se drenjali otroci.

Kadifa je doma iz Bihaća, stara je 40 let, vdova in ima štiri otroke. Vsi hodijo v šolo. Snažilka je v Tiskanini v Kranju in prinese vsak mesec 93 starih tisočakov.

„Živimo od plačevanja dolgov. Prvega gre skoraj ves denar v trgovino za nazaj. Za kruh in mleko imamo še za kak teden, potem pa na upanje. Saj ne bi šlo s tem denarjem. Pomagajo nam. Socialno da vsak mesec naročilnico za dvesto dinarjev. Otroci kosijo v šoli, Rdeči križ pa jim da obleko. Včasih tudi sosedje pomagajo. Slabo je, slabo.“

Odhajal sem s čudnim občutkom. Kljub nizkim dohodkom Kadife in skromni opremi, nekdo bi temu rekel revščina, sem imel občutek prijetne domačnosti. Ta pa ni odvisna od denarja, ampak očitno od ljudi.

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
pollijuven
medex
Ljubljana

Leto 1968:

Sem eden tistih, ki mu je družba rekla, da je stanovanje potrošna dobrina in da naj pač izvolim nekaj žrtvovati, če hočem imeti streho nad glavo. Po precej mučnem družinskem posvetu smo se odločili, da se bomo za tri leta odrekli tretjini mojega mesečnega osebnega dohodka ali 800 dinarjem na mesec; priznam pa, da sem s svojo plačo bolj nad kot pod povprečjem osebnih dohodkov.

Računajoč na razumevanje tistih, ki jim je družba zavoljo zastarelih in nerazvitih dohodkovnih odnosov še rešila stanovanjski problem brez lastne udeležbe, sem zaprosil v podjetju za pomoč. Pristali so. Tako smo se dogovorili: nekaj jaz, več podjetje, preostanek pa banka... Čez tri leta pa si bomo lahko privoščili trisobno razkošje s 65 kv. metri za 146.250 dinarjev.

Leto 1970:

Minevajo tri leta, odkar zvesto zahajam v banko. Še mesec ali dva, pa dobimo ček za 146.250 dinarjev.

Oprostite, če nisem preveč navdušen nad takim sistemom

Zadeva pa postaja kljub vsemu mučna: ni govora, da bi kdo hotel poslušati našo računico. Tri tisoč za kvadratni meter – pa še srečni naj bomo. Doma računamo: trisobno razkošje s 65 kv. metri velja zdaj 195.000 dinarjev. Niti ne po treh letih je enako razkošje za polnih 48.750 dinarjev dražje. Tri leta varčevanja po 800 dinarjev na mesec pa je dalo komaj kupček 28.800 dinarjev.

Kako je že s tistim dokazom izmed starih grških filozofij? Ja, za zajca gre, ki ga ni mogoče zadeti s puščico. Zajec teče in ko puščica prileti na mesto, kjer je bil še v prejšnjem trenutku zajec, je ta že naprej, ko prileti puščica na naslednjo točko, kjer je bil zajec še ta hip, je le-ta spet nekaj dlje. Pravijo, da sta sicer puščica in zajec vedno bliže, da pa zadetka vseeno ni. Tole s stanovanjskim varčevanjem pa bi bil pravzaprav še boljši dokaz: ne samo, da puščica ne zadene zajca – dlje varčuješ, manj imaš denarja za nakup stanovanja.

Leto 1971:

Bojim se, da smo po treh letih varčevanja opleli. Najprej inflacija, potem devalvacija. Za 6 % so sicer povečali moje triletne prihranke, v časopisu pa berem, da se letos cene v povprečju ne bi smele povečati za več kot 1 %. Bodo stanovanja izpod ali znad tega povprečja?

Na vprašanje nihče noče odgovoriti. Komaj da mi je uspelo zbrati nekaj podatkov od ljubljanskih prodajalcev stanovanj na tržišče: v letu 1965 so prodali kvadratni meter po 1260 din, leta 1969 po 2700 dinarjev, lani pa po 3200 dinarjev ... leta 1968 po 2250 din, leta 1969 po 2700 dinarjev, lani pa po 3200 dinarjev ...

Pravzaprav mi ne ostane drugega, kot da grem še enkrat v banko in da sklenem novo pogodbo za stanovanjsko varčevanje. Oprostite pa, če nisem preveč navdušen nad tem!

Leto 1965 do 1970:

Berem, da smo si v stanovanjski reformi pridobili pomembne izkušnje. V letu 1965 smo zgradili 8.942 stanovanj, v letu 1966 9.768 stanovanj, leto za tem 9394 stanovanj, leta 1968 9375 stanovanj, leta 1969 9.088 stanovanj in lani 9.000 stanovanj. Družbeni plan je predvideval, naj bi v minulih petih letih zgradili 50.000 stanovanj.

BOJAN SAMARIN

ANALIZA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA MARIBOR O PEREČI STANOVANJSKI PROBLEMATIKI

KAKO V KORAK S POTREBAMI?

Mariborski sindikati predlagajo, naj bi v delovnih organizacijah povečali sredstva za stanovanjsko gradnjo in jih s primernimi oblikami tudi obogatili

Občinski sindikalni svet v Mariboru je v mesecu novembru 1970 izvedel anketo o stanovanjski problematiki v Mariboru. To je prva tovrstna anketa v Mariboru, s katero so želeli osvetliti perečo stanovanjsko problematiko v Mariboru na eni strani, na drugi strani pa vzpodbujati odgovorne dejavnike k večji aktivnosti pri reševanju stanovanjskih vprašanj.

Vprašalnik o stanovanjski problematiki je izpolnilo okrog 90 odstotkov vseh delovnih organizacij na območju občine.

Iz zbranih podatkov je razvidno, da so namenska sredstva za stanovanjsko izgradnjo v letu 1970 porasla nasproti letu 1969 za 20 %. Iz skladov skupne porabe, tj. iz namensko izločenih sredstev stanovanjskega prispevka in ostalih sredstev skupne porabe pa je bilo v letu 1970 porabljenih za 38 % več sredstev kot v prejšnjem letu.

Število kupljenih stanovanj je bilo v letu 1970 za 16 %, vrednost kupljenih stanovanj pa za 37 % večja kot v letu 1969. Ne glede na možno različno velikost in kvaliteto kupljenih stanovanj v obeh letih, je očitno, da gre razlika v odstotkih tudi na račun višjih cen.

Podobno je razmerje med številom posojil za individualno stanovanjsko izgradnjo in višino posojenih sredstev. Število posojil je bilo v letu 1970 nasproti 1969 večje za 27 %, višina posojenih sredstev pa za 48 %.

Iz podatkov je tudi razvidno, da delovne organizacije v večji meri rešujejo stanovanjsko problematiko z dajanjem posojil za individualno gradnjo, kot pa z nakupom stanovanj. V letu 1970 so delovne organizacije kupile 510 stanovanj, posojil za gradnjo pa so dale 1974. Vrednost kupljenih stanovanj je bila 53,497.559 din, višina posojenih sredstev pa 37,514.268 din. Poprečna vrednost enega kupljenega stanovanja je bila v letu 1970 okoli 105.000 din, višina enega posojila pa poprečno okoli 19.000 din, kar je več kot 5-krat manj. Vendar moramo pripomniti, da je bilo precej posojil danih za adaptacije starih stanovanj, ki so zahtevale znatno nižja sredstva kot novogradnje. Za adaptacije stanovanj je bila višina posojenih sredstev poprečno 5000 din, za novogradnje pa 30.000 do 40.000 din.

Kvalifikacijska struktura delavcev, ki so v letih 1969 in 1970 dobili stanovanja oz. posojila za gradnjo stanovanjske hiše, je naslednja:

Od skupnega števila delavcev, ki so prejeli stanovanja, jih je polovica visokokvalificiranih in kvalificiranih, okoli 20 % pa z visoko in višješolsko izobrazbo in vodilnih delavcev. Administrativni in nekvalificirani delavci so udeleženi s skupno 30 %.

Nekoliko drugačna je struktura delavcev, ki so prejeli posojilo za gradnjo. Visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev je tu manj kot polovica, z visoko in višjo izobrazbo le 13 %, tako da odpade 40 % posojil na administrativne in nekvalificirane delavce.

Primerjava med kvalifikacijsko strukturo delavcev, ki so dobili stanovanja ali posojilo in kvalifikacijsko strukturo zaposlenih v Mariboru kaže, da dajejo delovne organizacije pri dodeljevanju stanovanj oz. stanovanjskih posojil prednost delavcem z visoko in višjo izobrazbo ter visokokvalificiranim in kvalificiranim delavcem.

Konec leta 1970 je ostalo v delovnih organizacijah skupno 4683 nerešenih prošenj, od tega za stanovanja 3535, za posojila pa 1148 prošenj. Število nerešenih prošenj dokazuje ogromen stanovanjski primanjkljaj, zlasti pri družbenih najemnih stanovanjih, po katerih je trikrat večje povpraševanje kot po posojilih. Število interesentov za gradnjo individualnih hiš je omejeno, ne glede na to, da se iz leta v leto povečuje. Zasebna gradnja v glavnem ni dostopna delavcem z nižjimi osebnimi dohodki, razen v primerih, ko si delavec hišo gradi sam in zavleče gradnjo na več let. Vsekakor pa je očitno, da bi morali zagotoviti večji obseg gradnje oz. nakupa družbenih najemnih stanovanj, ki bi bila dostopna delavcem z nižjimi osebnimi dohoki.

Delovne organizacije predvidevajo, da bodo v letu 1971 lahko rešile skupno 1814 prošenj, od tega 909 za dodelitev stanovanj in 905 za posojilo. Od skupnega števila prošenj za dodelitev stanovanj bo torej rešena približno četrtina, medtem ko bo posojila za zasebno gradnjo stanovanjskih hiš dobilo približno 80 odst. vseh prosilcev.

Anketa ObSS o stanovanjski problematiki je dokumentirala znano dejstvo, da je stanovanjska problematika zelo obširna in težavna. Sredstva, ki se zbirajo s 4 % stanovanjskim prispevkom, ne zadoščajo za tekoče reševanje stanovanjskih problemov delavcev. Zavirajoč element pri stanovanjski izgradnji je bila tudi nestabilnost in stalno naraščanje cen, kar je negativno vplivalo tudi na namensko varčevanje in oročanje sredstev pri bankah. Tudi kreditni pogoji pri bankah niso stimulativni.

Več delovnih organizacij meni, da bi morali obvezni odstotek namenskega vlaganja v stanovanjsko izgradnjo povečati, če ne z zakonskim predpisom, pa s SAMOUPRAVNIMI SPORAZUMI.

Zlasti pa predlagajo ustanovitev solidarnostnega sklada za kreditiranje in izgradnjo stanovanj za tiste kategorije delavcev, ki imajo nižje osebne dohodke in se zato ne morejo vključiti v kombinirano stanovanjsko varčevanje podjetje : delavec. Po drugi strani pa, četudi bi jim podjetje kupilo stanovanje, niso sposobni plačevati visokih najemnin.

O analizi stanovanjske problematike v Mariboru je razpravljal plenum občinskega sindikalnega sveta na svojih seji, dne 27. januarja 1971. Poleg članov plenuma so bili na sejo vabljeni tudi predsedniki stanovanjskih komisij –določenega števila podjetij in komisija za sestavo predlogov o bodoči organizaciji stanovanjskega gospodarstva v občini Maribor.

c.

ODSLEJ NE BOSTE NIKDAR VEČ, DA, NIKOLI, NIKOLI VEČ, POSTREGLI Z ZREZKOM

- BREZ KNORR DODATKA JEDEM

Nobeno eksperimentiranje in tveganje ni več potrebno!

S Knorr dodatkom jedem dosežete uspeh mnogo zanesljiveje kakor pa, če bi jed pripravljali po najnovejših receptih

Kolinska

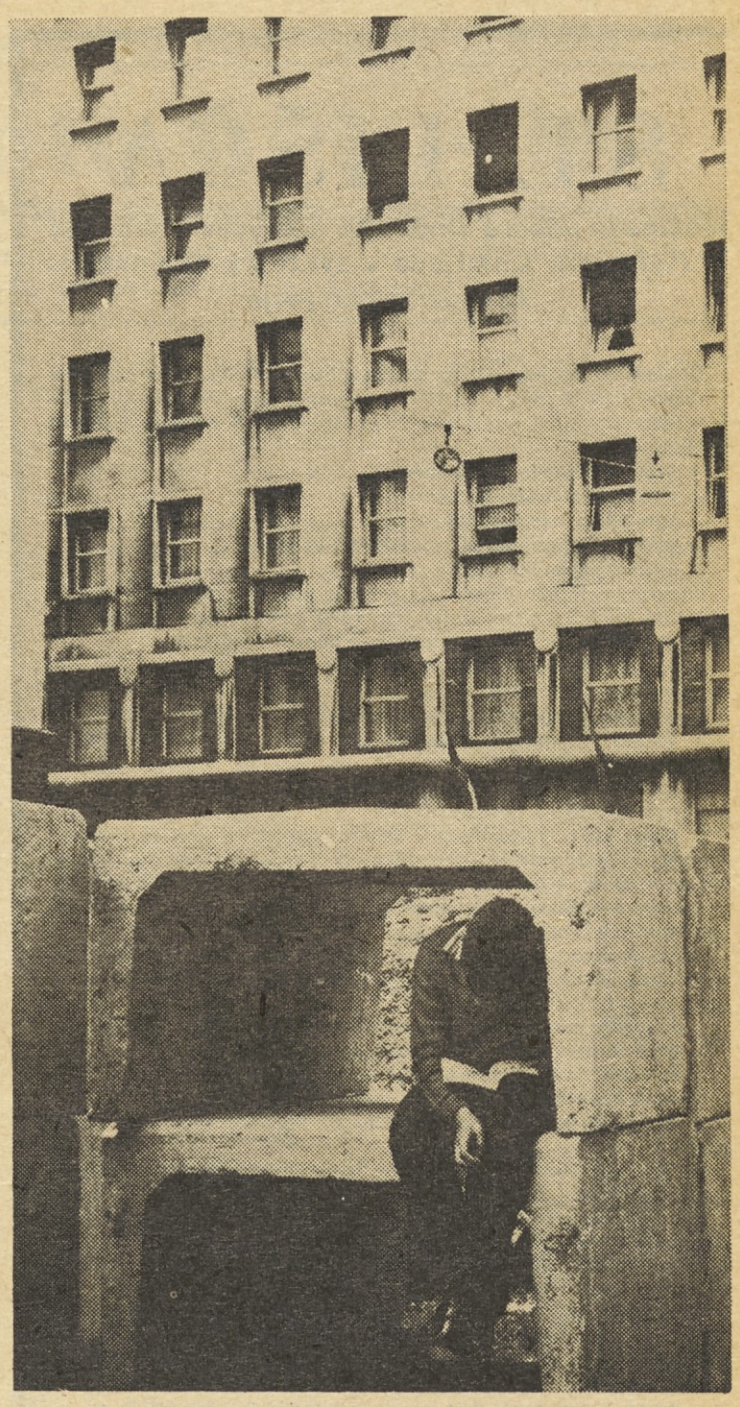

Bomo gradili v višino ali v širino? Zlasti v mestih in večjih naseljih se bo treba odločiti za najbolj smotrn način gradnje, ki nam čez desetletja ne bo delala preglavic. Vedno več nas je, prostora pa vedno manj. Pa še na nekaj ne smemo ob tem pozabiti, na otroke, ki naj bi imeli možnost uiti betonu v zelenje in na sonce.

A. AGNIČ

VELENJE

SPREMLJANJE ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

V „Informacijah", ki jih izdaja komisija za obveščanje Občinskega sindikalnega sveta Velenje, bodo v prihodnje sproti spremljali gibanje osebnih dohodkov zaposlenih na področju občine Velenje, tudi z namenom, da bi ugotovili, kako v delovnih organizacijah uveljavljajo stališča o materialnem standardu zaposlenih, ki jih je nedavno tega sprejel občinski sindikalni svet.

Zraven tega pa bodo začeli že v kratkem v „Informacijah" redno zasledovati tudi gibanje življenjskih stroškov. Sistem spremljanja gibanja življenjskih stroškov zdaj pripravljajo. Gibanje življenjskih stroškov bo izredno pomembno v sedanjem razdobju, ko smo določili nov tečaj dinarja in ko morajo biti prizadevanja vseh usmerjena za ohranitev življenjskega standarda in njegovo rast. Podatki, ki jih bo zbral Občinski sindikalni svet, bodo lahko tako osnova za akcijo proti tistim, ki bodo morebiti skušali neutemeljeno zviševati cene! (vš)

Integracije na slepem tiru

Medobčinski odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti v Celju je na zadnji seji med drugim načel razpravo o združevanju nekaterih delovnih organizacij s področja družbenih dejavnosti. V razpravi so upoštevali načelo, da lahko o združevanju odločajo le kolektivi in elaborati.

Kljub takšnim razpravam v preteklosti, pa čeprav so bile dobro pripravljene s konkretnimi podatki, so vsi poizkusi združevanja propadli. Seznam organizacij, ki bi lahko razmišljale o integracijah, ni nič krajši, kot pred leti. O integraciji bi morali razmišljati v študijski in mestni knjižnici (edini primer ločenih ustanov v naši republiki), pokrajinskem muzeju in muzeju revolucije, v vseh treh dijaških domovih, vzgojno varstvenih ustanovah in še marsikje drugje.

V vseh teh primerih za združevanje dosedaj ni bilo nobenega zanimanja. Zgodilo se je celo, da je integracija knjižnic tik pred izvedbo propadla, kljub temu, da ni bilo posredi nikakršnih osebnih interesov. Drugače je na primer med dijaškimi domovi, kjer imajo v vseh treh ustanovah 33 zaposlenih in tri direktorje, pa še več honorarno zaposlenih uslužbencev. Vse te sedaj razdrobljene posle pa bi lahko po integraciji vodilo manj ljudi.

M. BRECL

VELEBLAGOVNICA

N

nama

LJUBLJANA

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2

BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7

BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka

BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

STALIŠČA

Mestnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Ljubljana v zvezi s problematiko Zavoda za varjenje

Predsedstvo Mestnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Ljubljana je že na seji 21. 12. 1970 razpravljalo o problematiki v Zavodu za varjenje. Na tej seji je bilo med drugim ugotovljeno, da obstajajo v tem kolektivu:

– napake v samoupravnem sistemu,
– slabi notranji odnosi,
– slabi odnosi s poslovnimi partnerji,
– neurejeni odnosi Zavoda z univerzo v Ljubljani,
– izredno visoka fluktuacija.

Predsedstvo je bilo mnenja, da so s tem podani razlogi za predčasno razrešitev direktorja Zavoda dipl. ing. Pavla Štularja. Do teh ugotovitev so člani predsedstva prišli na osnovi naslednjih dokumentov:

– poročila komisije za družbeni nadzor Skupščine občine Ljubljana-Bežigrad z dne 28. 4. 1970,
– poročila komisije Sveta zavoda z dne 14. 10. in 26. 11. 1970,
– dokumentov pravne službe RS ZSS, ki je v sporih zastopala in še zastopa nekatere člane kolektiva,
– analize o fluktuaciji delavcev v znanstvenih zavodih in institutih, ki je bila dokončana 18. novembra 1970.

O pomanjkljivi informiranosti članov predsedstva torej ne moremo govoriti, čeravno prav to skuša prikazati direktor Zavoda. Predsedstvo ugotavlja, da sta si poročili komisije za družbeni nadzor skupščine občine Ljubljana-Bežigrad in komisije pri svetu zavoda enotni v bistvenih ugotovitvah iz 1. odstavka teh stališč.

Komisija za družbeni nadzor, na katero se sklicuje v svojih pismih, naslovljenih na Delavsko enotnost in Dnevnik dipl. ing. Pavle Štular, je med drugim ugotovila:

– da je delo samoupravnih organov močno pod vplivom direktorja,
– da je večina zapisnikov vsebinsko pomanjkljiva,
– da redakcijo zapisnikov izvršuje osebno direktor,
– vrsto nepravilnosti v kadrovski politiki,
– da obstaja premočna centralizacija pri disciplinskih ukrepih v osebi direktorja,
– da obstaja močan odpor v kolektivu proti takim metodam vodenja direktorja dipl. ing. Pavla Štularja.

Navedene ugotovitve komisije za družbeni nadzor se nanašajo na samoupravljanje in notranje odnose v Zavodu, ugotovljene pa so tudi slabosti v odnosih s poslovnimi partnerji in s fakulteto za strojništvo univerze v Ljubljani.

Trditev dipl. ing. Pavla Štularja, da je bila v Zavodu opravljena anketa in ne mnenjska raziskava, se nam ne zdi bistvena. Ugotovitve ankete komisije pri svetu zavoda so podobne ugotovitvam komisije za družbeni nadzor. Na primer:

– direktor preveč veže delo in odločanje o zadevah na sebe,
– direktor diskusijo često jemlje osebno,
– direktor hoče biti edina avtoriteta na zavodu in ne upošteva mnenj drugih,
– njegova metoda vodenja je preživela,
– delavci bi radi delali v samoupravnih organih, vendar je to težko v pogojih, ko ni moč izraziti svojih pogledov in enakopravno razpravljati.

Dipl. ing. Pavle Štular v svojem pojasnilu trdi, da med zavodom za varjenje in fakulteto za strojništvo ni spora. Komisija za družbeni nadzor skupščine občine Ljubljana-Bežigrad je o tem poročala naslednje:

„Leta 1963 so bili odnosi s Fakulteto za strojništvo prekinjeni izključno zaradi osebnih konfliktov med direktorjem Zavoda in katedro za tehnologijo fakultete za strojništvo. Zato komisija meni, da je s tem onemogočeno že dvema generacijama študentov Strojne fakultete, da bi si na področju varilne tehnike pridobili teoretično in praktično znanje v večji meri, kot jim ga nudi samo fakulteta."

Do podobnih zaključkov je prišla tudi komisija Sveta zavoda, ki ugotavlja:

– odklonitev dipl. ing. Pavla Štularja za predavatelja na Univerzi v letu 1963 je začetek spora,
– Zavod za varjenje na iniciativo Fakultete ni konstruktivno reagiral,
– Fakulteta za strojništvo želi od zavoda konkretne znanstvene raziskovalne teme in se ne strinja s široko formuliranimi izjavami s strani predstavnikov zavoda, ker se na take deklaracije pri svojem delu ne more oslanjati,
– nevšečnosti in neprijetne odnose povzroča predstojnik Zavoda za varjenje (dipl. ing. Pavle Štular) s svojim neprimernim pristopom k reševanju problemov,
– Fakulteta želi z Zavodom diskusijo na nivoju brez zbadljivosti in žalitev.

Te ugotovitve so dokumentirane z izjavami uglednih univerzitetnih učiteljev. Predsedstvo na teh osnovah ugotavlja, da gre za osebni spor dipl. ing. Pavla Štularja s predstavniki Univerze, ki pa ima nedvomno precejšnje posledice tudi za sodelovanje med Zavodom za varjenje in Fakulteto za strojništvo. Sicer pa predsedstvo pri nadaljnjem obravnavanju problemov v Zavodu za varjenje ne želi polemizirati z dipl. ing. Pavlom Štularjem o odnosih s Fakulteto za strojništvo in Varstrojem; naj o tem povedo svoje mnenje predstavniki prizadetih strani. Naše stališče o obeh vprašanjih sloni na izjavah predstavnikov Univerze in Varstroja. Ne moremo se strnjati z ugotovitvijo dipl. ing. Pavla Štularja, da gre pri zadevi Varstroj za navaden gospodarski spor in da je ta primer osamljen.

Pri reševanju medsebojnih sporov se direktor Zavoda za varjenje poslužuje metod pritiskov, diskvalifikacije ne le do delavcev Zavoda, marveč tudi v odnosu do predstavnikov Fakultete za strojništvo, predstavnikov družbeno političnih skupnosti in posameznih članov komisije Sveta zavoda.

Direktor Zavoda za varjenje nas tudi ni prepričal, da so le objektivni razlogi za veliko fluktuacijo v Zavodu za varjenje. Ta znaša letno v poprečju 24,9 % v zadnjih treh letih. Podobne težave imajo tudi drugi zavodi, pa imajo vendar mnogo manjšo fluktuacijo kot Zavod za varjenje. Bistveni vzroki za visoko fluktuacijo so tudi slabi medsebojni odnosi.

Pojasnila direktorja Zavoda za varjenje, češ da niti komisija za družbeni nadzor niti SDK nista ugotovili napak v finančno materialnem poslovanju, nimajo neposredne zveze z odnosi v Zavodu niti ne navzven. Njegovo pojasnjevanje in ocenjevanje rezultatov glasovanja in referenduma o zaupnici direktorju nas ne more prepričati, da v Zavodu ni napak in problemov, kajti izid glasovanja ne izpodbija navedenih ugotovitev komisije za družbeni nadzor in komisije Sveta zavoda.

Na koncu želimo poudariti, da v tem primeru ne gre za nikakršne insinuacije niti za klevete s strani pisca članka v Delavski enotnosti, kot to želi prikazati dipl. ing. Pavle Štular, temveč za demokratično sprejeta stališča predsedstva Mestnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Ljubljane, ki jih je novinar verno posredoval v poročilu z naslovom „PREDEN BO POČILO".

Menimo, da ima predsedstvo Mestnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Ljubljana pravico in dolžnost obravnavati take in podobne probleme, in to takrat, ko oceni, da je to družbeno potrebno in ne tedaj, ko bi to ustrezalo interesom direktorja Zavoda za varjenje, ali drugim posameznikom.

PREDSEDSTVO
MESTNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV
INDUSTRIJE IN RUDARSTVA LJUBLJANA

POJASNILA DIREKTORJA ZAVODA ZA VARJENJE SRS INŽ. PAVLA ŠTULARJA NA ČLANEK

Preden bo počilo

V zvezi s člankom v DELAVSKI ENOTNOSTI, dne 26. 12. 1970 z naslovom „PREDEN BO POČILO", vas prosim, da v smislu zakona o tisku v naslednji številki na isti strani in z istim ter enako velikim naslovom objavite naslednja pojasnila:

Citirani članek je poln protislovij, kot npr. navedbe „da se kolektiv ne strinja s sedanjim vodenjem ustanove", „da direktor diktatorsko vodi in vsiljuje svojo voljo", „da se v kolektivu godijo velike nepravilnosti v samoupravljanju". Očitno je namreč, da se s takimi trditvami ne strinja večina delovne skupnosti, kajti kolektiv se je dvakrat v zadnjih 8 mesecih s tajnim glasovanjem odločil za zaupnico samoupravnim organom in direktorju.

Poleg citiranih protislovij so v citiranem članku navedene še klevete, kot sledi: „da tisti, ki direktorju niso po godu, so morali iz podjetja"; „da direktor kroji zapisnike samoupravnih organov tako kot njemu ustreza"; „da gre za spor med zavodom in univerzo, ker ing. Pavel Štular ni bil sprejet za rednega univerzitetnega učitelja"; „da je Zavod za varjenje gledal le na lastne koristi, ne pa na to, da bi bodočim strokovnjakom nudil kar največ znanja iz varilske tehnike".

Z navedenimi protislovnimi trditvami in klevetami se torej ne strinjajo: Komisija za družbeno kontrolo pri Skupščini občine Bežigrad, občinska skupščina Bežigrad, svet zavoda, sindikalna podružnica zavoda, izvršni samoupravni organi na zavodu, večina delovne skupnosti (80 %). Njihova zadevna stališča so jasno formulirana v sklepih ustreznih dokumentov. Zato jim bo pisec članka le moral priznati njihovo zakonito družbeno vlogo in upoštevati tudi njihova stališča. Umetno skonstruirani problem „Varstroja" iz Lendave je navaden gospodarski spor med delovnima organizacijama. „Varstroj" je smatral za ustrezno, da ga predloži gospodarskemu sodišču, ki bo šele razsojalo. Razen te sporne zadeve pa ima zavod z „Varstrojem" več pogodb, po katerih „Varstroj" z velikim uspehom proizvaja in redno sodeluje z zavodom. V ostalem je med okoli 900 klienti zavoda spor z „Varstrojem" redka izjema, pohvale za svoje delo pa zavod od delovnih organizacij stalno prejema.

Glede očitkov o previsoki fluktuaciji kadrov na zavodu komisija za družbeni nadzor ni imela negativnih ugotovitev. Samoupravni organi zavoda pa so vsako leto analizirali relativno visoko fluktuacijo in zaključili, da jo pogojujejo: družbeno neurejena delitev dohodka, še posebej v raziskovalni dejavnosti; premajhno število kadrov za varjenje v gospodarstvu nasploh, ki ga še potencira nerešeno izobraževanje inženirskih kadrov na univerzah; pri tem je zavod redki izvor za visokvalificirane varilske kadre, ki jih industrija nujno potrebuje (in preplačuje!); izredna konjunktura prav za varilske kadre v svetu in zato množični odhodi v inozemstvo; v ostalem pa je na zavodu še vedno 45 sodelavcev (od skupnega števila 84 redno zaposlenih), med njimi 80 % inženirjev, ki imajo več kot 9-letni staž (zavod obstaj 13,5 let).

Fluktuacijo na zavodu je mo goče v zadnjih letih pogojeval največ doslej nikjer analiziran dejstvo, da je zavod investiral zadnjih petih letih 4,1 milijon S-din na glavo redno zaposlen ga, od ustanovitve dalje pa ok li 7 milijonov S-din izključno svojih sredstev, kar utegne bi jugoslovanski rekord za tovrs ne ustanove. Naj se ta trdit družbeno politično preveri. Ja no je, da se manjši del kolekti tudi zaradi tega dejstva ni pr doževal volji večine, da se vl ga za daljšo in bolj zdravo pe spektivo ter je hitreje odhaja

V zvezi s trditvijo, „kako zavod skrbel le za lastne koris ne pa za to, da bi bodočim str kovnjakom nudil kar najve znanja iz varilne tehnike", pa treba navesti, da je poleg tak velikih investicijskih vlaganj d iz svojih skromnih presežko prek 40 milijonov S-din za nanciranje 4-letne tehniške šo za varilstvo, ki še danes šo kadre za vse slovensko gosp darstvo.

Na koncu še tole: pisec čla ka takoj na začetku želi sta ljati „pod povečevalno stek Zavod za varjenje v zvezi z ra merami v ljubljanski VEGI". I vsega navedenega sledi, da me problemi VEGE in Zavoda varjenje ni nobene zveze.

PAVEL ŠTULAR, DIPL. IN
DIREKTO

OPOMBA UREDNIŠTVA

Ker je pisec članka „Prede bo počilo" poročal o razmera v Zavodu za varjenje SRS Ljubljani tako, kot je o te problemu razpravljalo predse stvo Mestnega odbora sindika delavcev industrije in rudarst Ljubljana in v članku ni nava svojih trditev, smo dopis di ing. Pavla Štularja odstop temu sindikalnemu forumu, je na seji predsedstva v sred 27. januarja sprejel ustrezna st lišča, ki jih objavljamo na is strani. Dopis ing. Štularja obja ljamo v celoti, brez kakršni koli slogovnih ali vsebinsk sprememb.

Vprašljiv značaj poslovnih interesov

Kako uveljavljamo možnosti intencij ustavnih sprememb zakonov v noveliziranih statutih

Pogosto slišimo, da so neke odločitve organov upravljanja skladne s poslovnimi interesi podjetja, druge pa tem interesom nasprotujejo. Zlasti v obdobju spreminjanja statutov je bil termin „poslovni interes" pogosto v rabi (na primer: zaradi poslovnih interesov se dohodek lahko ugotavlja in deli le za delovno organizacijo kot celoto; pravica delovnih enot, da samostojno razpolagajo z delom svojega ustvarjenega dohodka, nasprotuje poslovnim interesom podjetja; če bi o delitvi dohodka, namenjenega za osebne dohodke, odločali organi delovne enote, bi nastala neskladja med osebnimi dohodki v podjetju, kar bi razbijalo enotnost delovne organizacije, to pa bi škodovalo poslovnim interesom; poslovni interesi velevajo, da so vodje delovnih enot imenovani oziroma izvoljeni od organov podjetja in ne od organov delovnih enot itd.)

Veliko število delovnih organizacij zaradi „poslovnih interesov" ni uveljavilo širokih možnosti intencij ustavnih sprememb in sprememb zakonov v določilih svojih noveliziranih statutov oziroma v svojo samoupravno prakso. Odvija se ravno obraten proces, število delovnih enot, ki samostojno razpolagajo s svojim ustvarjenim dohodkom, se je v zadnjem nekajletnem obdobju celo zmanjševalo. To pomeni korak nazaj v razvoju samoupravnih odnosov, ki temeljijo na samoupravnem odločanju o delitvi rezultatov dela.

Temu pojavu je sledil tudi razvoj institucionalnih oblik po sprejetju XV. ustavnega amandmaja. V veliki večini delovnih organizacij so določila amandmaja bila uveljavljena le kot možnost za večjo delitev upravljavskega dela na ravni delovne organizacije (temeljna karakteristika praktične uveljavitve amandmaja XV. je oblikovanje večjih kolektivnih izvršilnih organov na ravni podjetja). Zelo majhno število delovnih organizacij pa je uveljavilo temeljno intencijo te ustavne spremembe in opravilo racionalno delitev samoupravnih pravic in dolžnosti, o katerih je primerneje odločati neposredno ali na organih organizacijskih enot, kar utrjuje samoupravni položaj delavcev združenih v organizacijski enoti in jih spodbuja k novim in večjim ciljem. Tudi tukaj je kot utemeljitelj nastopal „poslovni interes" podjetja, ki ne dopušča večje decentralizacije v upravljanju.

„Poslovni interesi", ki se pojavljajo v določilih nekaterih statutov in zlasti ob razlagah teh določil, se pogosto opredeljujejo kot neki avtonomni interesi, katerih nespoštovanje posledično pomeni „nož v hrbet" samoupravnim interesom delovnega kolektiva. „Poslovni interesi" tudi nimajo oznak širših interesov, saj so velikokrat tudi z njimi v nasprotju. Analiza poslovnih interesov, ki so v nasprotju tako z interesi delovnega kolektiva, kot z interesi širše družbene skupnosti, pa njihovo bistvo poenostavlja na interes ozke skupine vodilnih delavcev v podjetju, ki so za uveljavljanje svojega neformalnega grupnega interesa vgradili izraz poslovni interes v naše samoupravne razmere.

Navedene, v praksi široko uveljavljene tendence bo potrebno kljub aktualno obarvanim oznakam o „poslovni nujnosti" odločno zavreti. Protagoniste teh pojavov in uveljavljenih odnosov pa onemogočiti s konkretno in na posamezno delovno organizacijo usmerjeno politično akcijo. Obravnavane tendence niso le ovira za nadaljnji razvoj samoupravljanja, temveč postajajo vse bolj metoda uničevanja vsega tistega, kar smo v dvajsetletnem samoupravnem razvoju dosegli. Centralizem v odločanju o delitvi dohodka delovne organizacije moramo ožigosati kot najhujši pojav zapadnega managerizma, ki poslovni interes istoveti z interesom managementa, ga postavlja v pozicije nadinteresa in s tem ruši celotno zgradbo doseženih in za v prihodnje načrtovanih samoupravnih odnosov v delovni organizaciji.

PETER TOŠ

Delo v Rudniku svinca v Mežici je kljub osebnim zaščitnim sre stvom, ki jih uporabljajo rudarji, težko in nezdravo – A. Ag.

KRANJ

Tudi letos je Občinski sindikalni svet Kranj priredil ob zaključku športnih iger za leto 1970 prijeten družabni večer, ki so se ga predstavniki delovnih organizacij udeležili v polnem številu. Priznanja za dosežene uspehe je to pot podelil najboljšim športnikom Slavko Kalan, tajnik OSS Kranj. Na igrah je tokrat aktivno sodelovalo blizu 1300 delavcev oziroma 6 % zaposlenih na območju OSS Kranj.

SEDMO SANKAŠKO TEKMOVANJE OSS IDRIJA

Več ženskih ekip!

Komisija za šport in rekreacijo Občinskega sindikalnega sveta Idrija je sredi januarja izkoristila ugodne snežne razmere in 14. I. organizirala VII. sankaško tekmovanje za predstavnike delovnih kolektivov na svojem območju. Že tradicionalno sankaško progo „Kovačev Rovt–Likarica" so požrtvovalni športni delavci ljub težavam usposobili za veliko tekmovanje in organizacijo ter prireditev sploh uspešno izpeljali.

Številni ljubitelji sankanja so že dolje časa pred tekmovanjem, predvsem v popoldanskem in večernem času, pridno vadili. To, predvsem pa VII. sankaške tekme v okviru občinskega sindikalnega sveta, so dokaz, da postaja rekreacija na snegu med delovnimi ljudmi iz leta v leto bolj priljubljena.

Tekmovanja se je udeležilo 19 moških in tri ženske ekipe. Od 78 prijavljenih tekmovalk in tekmovalcev je prišlo na start le 67 predstavnikov delovnih organizacij. Medtem ko je med tekmovanjem odstopilo kar 11 moških, so vse predstavnice ženskega spola srečno pripeljale v cilj.

Ne glede na to organizatorji niso bili zadovoljni z udeležbo članic, ki je bila zares skromna. Dejstvo namreč je, da številne delavke v prostem času rade sedejo na sani in se po lepi sankaški progi zapeljejo v dolino, ko pa gre zares, jim zmanjka poguma. Tako so na VII. sankaškem tekmovanju v Idriji nastopile le predstavnice Psihiatrične bolnice in Montažnega podjetja : Simplex.

No, ne glede na to moramo zapisati, da je prireditev na snegu lepo uspela. Ob tej priložnosti moramo v prvi vrsti pohvaliti prizadevni organizacijski odbor pod vodstvom Slavka Poljanška in seveda predstavnike delovnih organizacij, ki so se na tekmah najbolj odrezali.

REZULTATI:

Ženske posamezno: 1. Marija Poljanec, 2. Marija Eržen, 3. Marta Jereb itd. ŽENSKE EKIPNO: 1. Psihiatrična bolnica, 2. Simplex, 3. Psihiatrična bolnica II.

MOŠKI POSAMEZNO: 1. Pavel Šinkovec, 2. Tine Obid, 3. Ivan Miklavčič, 4. Viktor Strnen, 5. Franc Kavčič, 6. Franko Jerman, 7. Jože Šinkovec, 8. Milan Miklavčič, 9. Slavko Pženel, 10. Stanko Tušar, itd. MOŠKI EKIPNO: 1. Rudnik živega stebra I, 2. ETA Cerkno, 3. Rudnik živega srebra II, 4. Tovarna kolektorjev Idrija, 5. Rudnik živega srebra III, itd.

SVEČAN ZAKLJUČEK SINDIKALNIH ŠPORTNIH IGER OSS CELJE

NEPOZABEN VEČER

Minuli torek zvečer je bila v Celju v veliki dvorani Narodnega doma zaključna prireditev ob sindikalnih športnih igrah v preteklem letu. Svečano proglasitev zmagovalcev so organizatorji, to je občinski sindikalni svet Celje, domiselno popestrili s kulturno zabavnim programom. V prepolni dvorani Narodnega doma so namreč nastopili tudi priznani vokalni in instrumentalni ansambli, ki so dali celotni prireditvi še posebej svečano obeležje.

Vsekakor moramo pohvaliti prizadevne organizatorje in člane OSS Celje, ki so znali poskrbeti za tako množično sodelovanje na športnih igrah kot tudi za mikavno obliko razglasitve zmagovalcev.

Na prireditvi je sodeloval tudi Miro Cerar, ki so ga navzoči toplo sprejeli.

„Mislim, da smo lahko z opravljenim delom zadovoljni . . .", je dejal Edo Gaspari, predsednik komisije za šport in rekreacijo pri OSS Celje. „Zadovoljni smo lahko tako z udeležbo kot tudi kontinuiteto dela. Večina tekmovanj je potekala po liga sistemu, kar je zagotavljalo tako rekoč neprekinjeno delo. Nekatere ekipe so nastopile tudi po trinajstkrat. Skratka, ko smo ob končanih sindikalnih športnih igrah za leto 1970 potegnili črto, smo ugotovili, da naši napori niso bili zaman. Na igrah so sodelovali predstavniki kar 70 % delovnih organizacij na našem območju. Če k temu dodamo, da zaposlujejo ti kolektivi blizu 90 % vseh delavcev, potlej je kot na dlani, da so naletela prizadevanja našega občinskega sindikalnega sveta na plodna tla . . ."

Zares, v vsakem pogledu moramo OSS Celje, ki kaže tolikšno mero razumevanja za aktivno rekreacijo zaposlenih in pa športno komisijo, ki se je izkazala s številnimi izvirnimi in pestrimi oblikami dela, samo pohvaliti. Dejstvo namreč je, da so Celjani dosegli na tem področju precej več kot marsikje, kjer nimajo v ničemer slabših pogojev za delo.

In v čigave roke so to pot romala najbolj dragocena priznanja?

Med članicami so si prvo mesto znova priborile predstavnice gradbenega podjetja Ingrad, ki so zbrale kar 59 točk. Na drugo mesto so se uvrstile športnice Železarne Štore (54), na tretje pa predstavnice Prosvete (44).

Pri starejših članih so poželi največ zmag tekmovalci podjetja Emo. Zbrali so 87,5 točk, slede pa jim predstavniki Železarne (71), Cetisa (70), Klime (60) itd.

Tudi pri mlajših članih so se najbolje odrezali športniki kolektiva Emo (194 točk). Na drugo mesto so se uvrstili železarji (184), na tretje predstavniki Cetisa (166), na četrto športniki Libele in Cinkarne (163) itd.

Že tretjič zapored so v konkurenci članov zmagali predstavniki podjetja Emo. S tem so si priborili velik prehodni pokal v trajno last.

U.

KOPER

Zimske delavsko-športne igre Obalnega sindikalnega sveta Koper bodo predvidoma 20. in 21. februarja 1971 na Livku. Dokončno bo datum tekmovanja ter disciplino (najverjetneje veleslalom) določila komisija za šport in rekreacijo pri OSS Koper.

K. C.

pohištvo
in oprema
za vaš dom

lesnina

centrala ljubljana titova 51

ZAKAJ JE ŠOLSKA TELESNA VZGOJA ŠE VEDNO PREMALO UČINKOVITA

Premalo učiteljev

Na vprašanja DE odgovarja prof. Ivan Križnar, vodja skupine svetovalcev za TV pri Zavodu za šolstvo

Nemara bi zelo težko izpodbijali dejstvo, da je napravila šolska telesna vzgoja – ki predstavlja mimogrede povedano temelj telesne kulture sleherne dežele, slehernega naroda – v minulih letih korak naprej.

To je razveseljivo. Še bolj veseli pa bi bili, če bi bil ta korak večji, če bi imelo še več naših otrok v okviru šolske telesne vzgoje možnosti plavanja, smučanja, aktivnosti na urejenih igriščih, v svetlih in opremljenih telovadnicah itd., itd.

Torej, če po eni plati ugotavljamo, da šolska telesna vzgoja kljub vsemu nenehno napreduje, pa se po drugi sprašujemo, kje so vzroki za to, da ni še boljša, še bolj učinkovita oziroma takšna, kakršna bi bila naši mladini potrebna.

In v želji, da bi dobili odgovor na to vprašanje, smo zaprosili za razgovor prof. Ivana Križnarja, vodjo skupine svetovalcev za telesno vzgojo pri Zavodu za šolstvo. Zaradi zelo obširne problematike in seveda omejenega prostora, ki nam je bil na voljo za prispevek, bomo to pot zapisali le del tega, kar nam je povedal prof. Križnar.

„Razlogov, ki hromijo razvoj šolske telesne vzgoje in ovirajo njen hitrejši razvoj, je razumljivo več . . .," je začel pripovedovati Ivan Križnar. „Naj naštejem le najbolj bistvene. Vsekakor sodi na prvo mesto vprašanje kadrov. Na drugo mesto uvrščam materialne pogoje in potlej šele na tretje vprašanje strokovnosti. Slede: osveščenost, učni načrti, način ocenjevanja itd."

„Bi lahko prosim razložili oziroma pojasnili, zakaj uvrščate takoj na prvo mesto prav vprašanje kadrov . . .?"

„Pri kadrih se vedno ustavim najprej. Izkušnje so me še bolj utrdile v prepričanju, da pravilo, „po učiteljih telesna vzgoja dol in po učiteljih telesna vzgoja gor", v celoti drži. Seveda imam za to tudi dokaze. Dobro poznam primere, in teh ni malo, ko delajo učitelji, ki takorekoč nimajo ničesar na voljo, le s svojim znanjem, uspešneje od nekaterih, ki imajo novo telovadnico in poleg nje še kakšno igrišče. Kot rečeno, teh primerov je toliko, da se mi zdi vprašanje kadrov pomembnejše od drugih problemov, s katerimi se srečujemo pri šolski telesni vzgoji . . ."

„Koliko ljudi se danes v Sloveniji neposredno ukvarja s telesno vzgojo na naših šolah?"

„Imamo skoraj 1000 učiteljev telesne vzgoje. Seveda vsi ti ljudje nimajo predpisane izobrazbe. Približno ena četrtina je takih, ki sploh nima nobene kvalifikacije za pouk telesne vzgoje, kar kaže na to, da s tem vzgojnim področjem v Sloveniji še dolgo ne bo tako, kot bi bilo prav. Mislim, da smo za vse skupaj v precejšni meri krivi tudi sami. Še vedno nimamo namreč sistemsko rešenega strokovnega izpopolnjevanja. Vrhu tega bo prihodnje leto stopil v veljavo zakon o potrebni kvalifikaciji ljudi, ki delajo na naših šolah. Eno z drugim: glede kadrov pri šolski telesni vzgoji še zlepa ne bomo na zeleni veji!

Medtem ko po eni strani ugotavljamo, da je področje telesne vzgoje še vedno zelo konjunkturno, kot temu pravimo, pa po drugi beležimo precej nerazveseljive primere, ko kvalificirani učitelji telesne vzgoje zapuščajo šole in bežijo v gospodarske delovne organizacije. Samo s koprskega območja je na primer v minulem letu zapustilo šolsko delo kar šest učiteljev telesne vzgoje. Zakaj? V glavnem zaradi slabih pogojev dela. Ponekod morajo imeti na primer učitelji pri pouku telesne vzgoje po trideset, štirideset in več učencev hkrati. Uspešno delo s tolikšnim številom ljudi pa je praviloma nemogoče. Ob tem naj mimogrede povem, da pri nas še vedno nimamo izdelanih normativov, koliko učencev hkrati lahko prisostvuje pouku telesne vzgoje. Imamo pa izdelane normative za pouk gospodinjstva, tehničnega pouka itd. Skratka, učiteljev telesne vzgoje je pri nas še vedno veliko premalo. V Sloveniji jih primanjkuje vsaj 260. In, če ob tem upoštevamo sodobne tendence po pouku v naravi, večji veljavi šolskih športnih društev in sodobnejših prijemov vzgoje sploh, potlej bi potrebovali kvalificiranih učiteljev telesne vzgoje še toliko več . . ."

„Kot problem številka dve ste omenili materialne pogoje . . ."

„Materialni pogoji na naših šolah so slabi na sploh. Ob tem ugotavljam, da so zelo različni. Zanimivo je, da materialni pogoji za izvajanje šolske telesne vzgoje niso vedno odvisni od kraja oziroma njegovih materialnih možnosti. Za to trditev je dokazov veliko. Vzemimo na primer Ravne. Tu so materialni pogoji za šolsko telesno vzgojo v primerjavi s slovenskim povprečjem naravnost izvrstni. Mestece je namreč poskrbelo za vse nujno potrebne telesnokulturne objekte. Igrišče, telovadni dom, pokrit bazen, vlečnica za smučarje in drugi objekti seveda niso bili nič bolj poceni, kot v kakem drugem kraju. Ker pa je na Ravnah vladalo razumevanje za vse skupaj, tudi potrebna sredstva niso predstavljala nepremostljivega problema. Pravo nasprotje Ravnam predstavlja Maribor, čeprav vemo, da mesto ne šteje med najbolj revna. Pri vsej stvari gre torej bolj za osveščenost in razumevanje, kot za kaj drugega . . ."

(Nadaljevanje razgovora bomo objavili v prihodnji številki DE.)

A. ULAGA

Ko je led dovolj močan

Takoj ko zamrzne ribnik pri Opekarnah Ljubečna, je na njem vse živo. Otroci in starejši se poskušajo v drsanju, sem in tja pa organizirajo še kakšno „hokejsko" tekmo.

Ribnik je tu pozimi edini prostor za rekreacijo. Telovadnica v osnovni šoli je premajhna in neopremljena. Lepa smučišča v bližnji okolici pa privabljajo ob konkurenci vlečnic vse manj smučarjev.

Na posnetku vidimo mlade in stare, ki jim ribnik pomeni edini prostor za zimsko rekreacijo v Ljubečni.

M. BRECL

RAZVESELJIVE NOVICE IZ KRANJSKE TEKSTILNE TOVARNE INDUSTRIJE BOMBAŽNIH IZDELKOV

Spodbuda drugim

Letos bodo odpravili nočno delo ● Najnižji osebni dohodek zaposlenega: 1000 dinarjev ● Vsem članom kolektiva bodo omogočili 7-dnevno brezplačno letovanje ● Poprečni osebni dohodki pa so že lani presegali 1800 dinarjev

Kaj takega, kar sem te dni zvedel v kranjski tekstilni tovarni „Industrije bombažnih izdelkov", nimajo še nikjer v Jugoslaviji. Delavski svet podjetja je namreč na enem izmed zadnjih zasedanj v minulem letu sprejel tri pomembne odločitve, ki so na videz zelo drzne in celo tvegane. Na osnovi teh odločitev naj bi v tej tovarni letos popolnoma ukinili nočno delo, najmanjši osebni dohodek na zaposlenega naj bi znašal 1.000 dinarjev in vsem zaposlenim bo omogočeno sedemdnevno brezplačno letovanje v enem izmed počitniških domov.

Nepoznavalcu razmer v tem delovnem kolektivu se takoj vsili vprašanje: kako bodo to storili in ali bo mogoče uresničiti zastavljene načrte? In še: ali niso to le napisane parole?

ZAKAJ BI DELALI PONOČI!

O vsem sem se pogovarjal s **Francem Omanom**, ki je že petnajst let direktor podjetja. Ne hvali se prerad o doslej uspešno prehojeni poti. A vseeno je razgrnil vse skrivnosti, ki so podjetje, in to tekstilno, pripeljali do takšne stopnje razvitosti, da mu ni treba niti več delati v treh izmenah, pa so njegove strojne in druge zmogljivosti vseeno izkoriščene do maksimuma ali na evropski ravni, kot radi pravimo.

„Zakaj bi naše žene – in teh je v kolektivu največ – delale ponoči, če pa smo jim že sposobni organizirati delo le podnevi. Rečem vam, nočno delo je v pravem pomenu suženjsko delo," pravi Franc Oman. „Kako bomo to uspeli organizirati, sprašujete? V prvi vrsti s povečanimi proizvodnimi zmogljivostmi, kar smo dosegli z rekonstrukcijo, v katero smo naložili 8 milijonov dinarjev lastnih sredstev. Z odpravo nočnega dela pa ne bomo naredili veselja le našim materam, marveč tudi mladim dekletom, ki jih doslej nismo mogli zaposliti prav zaradi dela ponoči. Poslej bodo tudi zanje odprta vrata našega, že nad 680-članskega kolektiva."

„Kdaj boste prvič ustavili stroje ponoči?"

„To bi storili že v prvi polovici letos, če ne bi naša partnerja iz Češkoslovaške in Poljske zavlekla dobavo predilnega stroja in likalnika. Zanesljivo pa je, da bomo dokončno ukinili nočno delo v drugi polovici letos."

POPREČNI OSEBNI DOHODEK NAD 1.800 DINARJEV

Petnajstletni napori celotnega kolektiva in intenzifikacije dela ter maksimalna izkoriščenost strojnih zmogljivosti ter visoka produktivnost so omogočili, da noben zaposleni v letošnjem letu ne bo prejemal manj kot 1.000 dinarjev osebnih dohodkov na mesec.

„Že zdaj pa znašajo minimalni poprečni osebni dohodki med 1030 in 1050 dinarjev," pripominja direktor. „Poprečje vseh osebnih dohodkov pa moramo doseči mnogo višje kot 1.500 dinarjev na mesec, kolikor je znašalo lani. Če k tem 1.500 dinarjem prištejemo, da je vsak zaposleni dobil lani na račun državnih praznikov še dodatnih 360 dinarjev, potem 40 dinarjev mesečno regresa za dopust in 200 dinarjev mesečno kot regres za prehrano v tovarni, kjer velja kosilo 1,60, malica pa 1,10 dinarjev, potem lahko trdimo, da so lani znašali poprečni osebni dohodki na zaposlenega nad 1.800 dinarjev."

ZASTONJ NA DOPUST

Visoki poprečni osebni dohodki, doseženi na osnovi rezultatov dela, pa niso edina stvar, ki slehernemu zaposlenemu v IBI omogoča socialno varnost, za katero se toliko borijo prav slovenski sindikati. Verjetno edini, če pa že ne edini, pa med redkimi, bodo v kranjski Industriji bombažnih izdelkov letos za vse zaposlene organizirali enotedensko brezplačno letovanje v kateremkoli počitniškem domu na morju ali v gorah.

„Za ta ukrep se je naš delavski svet odločil tudi zaradi tega, ker imamo mnogo žena in mater, ki že leta in leta delajo ponoči, pa še nikoli niso bile na pravem letovanju. Svoj dopust so doslej običajno izrabile za domača dela. Nam pa je veliko do tega, da pridejo naše žene in matere spočite na delo in da imajo čim manj skrbi. Zato nam ni žal nobenega dinarja, ki ga damo za te namene," je še dodal Franc Oman, direktor tovarne.

Vse omenjene ugodnosti so pravzaprav nekakšne obresti, ki so jih zdaj deležni vsi zaposleni zato, ker so leta in leta nazaj stiskali tudi pasove, če je bilo potrebno. Kolektiv IBI iz Kranja pa zre tudi v prihodnost. Prav tako kot doslej bodo še naprej pridno in pametno gospodarili, o čemer nekaj pove tudi delitveno razmerje med osebnimi dohodki in skladi, ki znaša 50:50. To pomeni, da bodo tudi letos namenili blizu 15 milijonov dinarjev za osebne dohodke zaposlenih in 15 milijonov dinarjev za razširjeno reprodukcijo podjetja.

M. ŽIVKOVIČ

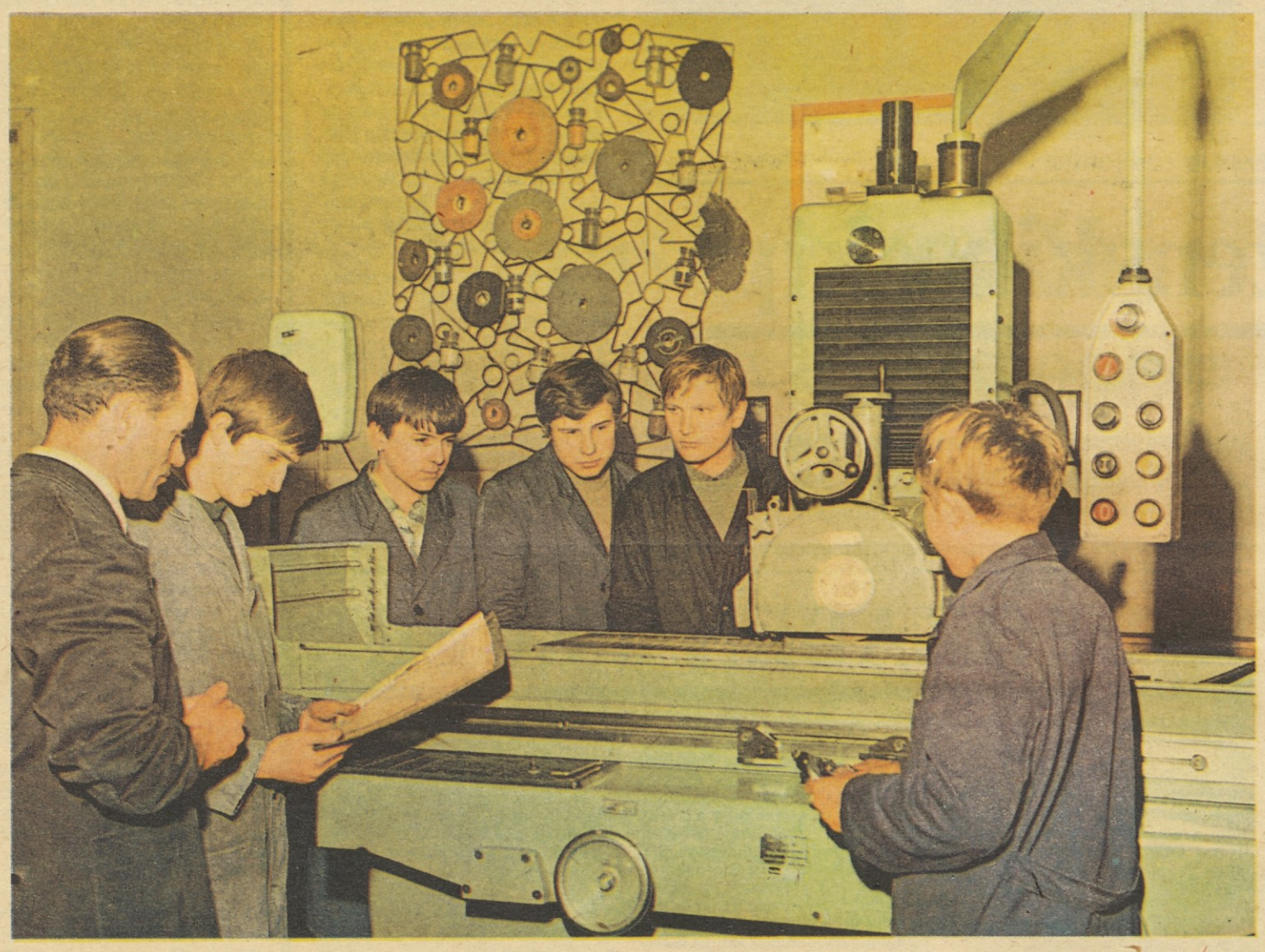

Motiv iz kovinarske delavnice Tehniške srednje šole v Ljubljani

V IBI KRANJ

»Radodarnost«

Ob investicijskih vlaganjih v nove stroje in tovarniške zidove v kranjskem tekstilnem podjetju „Industriji bombažnih izdelkov" nenehno skrbijo tudi za vzgojo strokovnih kadrov. To je pravzaprav eno izmed redkih podjetij, ki si vzporedno z investicijskim programom tovarne vedno začrta tudi natančen program, kakšne kadre bo potrebovala nova investicija.

Še pred nekaj leti so bili v tej tovarni brez inženirjev, danes pa se že lahko pohvalijo, da imajo pet inženirjev, štiri delavce z višjo izobrazbo in kar 50 tehnikov, ekonomskih in tekstilnih, vseh treh smeri.

V kranjski Industriji bombažnih izdelkov še naprej skrbijo za kadrovsko rast kolektiva. Ob tem, ko ne povečujejo števila zaposlenih nekvalificiranih delavcev – vso proizvodnjo imajo namreč že visoko avtomatizirano – razpoložljiva sredstva vztrajno nalagajo v izobraževanje strokovnih kadrov, ki jim jih še zmeraj primanjkuje. Na visokih in višjih šolah trenutno štipendirajo sedem študentov, tri dijake pa na srednjih šolah. Razen tega imajo v kolektivu 20 izrednih študentov na najrazličnejših visokih, višjih in srednjih šolah. Vajence pa imajo samo 3, ker jih več ne potrebujejo. Za izredne študente, člane kolektiva, plačajo vse stroške šolanja in študija, rednim študentom dajejo štipendijo v višini 600 do 700 dinarjev, nagrade vajencev pa znašajo v prvem letniku 320, v drugem 400 in v tretjem letniku 500 dinarjev. To je dvakrat večja nagrada, kot jo za vajence predpisuje zakon. In še nekaj: vsem rednim in izrednim študentom, kot tudi vajencem, poravnajo vse stroške za učila in razne učne pripomočke.

Kolektiv IBI se zaveda, da pri tem ne gre za nikakršno „radodarnost" tistim, ki želijo študirati, marveč naložbe v izobraževanje celo mnogo bolj cenijo kot včasih naložbe v tovarniške zidove, stroje in opremo. *M. Ž.*

NOVO V ŠOŠTANJSKEM PODJETJU

»POLYPEX«

Lani so v Industriji plastike „Polypex" v Šoštanju začeli s proizvodnjo markacijskih folij za ceste, in sicer v sodelovanju z zahodnonemško tvrdko DLW. Na podlagi sklenjenih pogodb s cestnimi podjetji, ki imajo na skrbi označevanje cest, računajo, da bodo v tem letu izdelali okrog 35.000 kvadr. metrov markacijskih folij. V podjetju zatrjujejo, da je proizvodnja markacijskih folij izredno perspektivna, poraba pa se naj bi povečala zlasti še potem, ko bodo sprejeti jugoslovanski predpisi za označevanje cest I. in II. reda. Ker uvažajo za zdaj za proizvodnjo markacijskih folij polizdelke, bodo ob povečani prodaji v Šoštanju začeli sami izdelovati potrebne folije.

Nedavno tega pa je šoštanjska Industrija plastike „Polypex" sklenila tudi 5-letno pogodbo o dobavah signalnih lučk za rusko vozilo Fiat 124. Te lučke bodo Šoštanjčani izvažali v Sovjetsko zvezo s posredovanjem Crvene zastave, ki bo dobavljala za to vozilo iz Fiatove družine nekatere podsklope. Proizvodnja signalnih lučk za ruski Fiat 124 bo v Šoštanju predvidoma stekla že februarja, letos pa naj bi izvozili za 2 milijona teh izdelkov. V končni fazi naj bi znašala letna vrednost tega izvoza 5 milijonov dinarjev.

(vš)

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

KRATKO IN JEDRNATO

RADEČE

Krajevna skupnost v Radečah dogovarja s Tovarno kemičnih izdelkov Hrastnik, da bi začeli v bivši mlekarni proizvajati fosfate, katere bi rabili za dodatke v živilski industriji. Čeprav obstaja nekaj pomislekov, da bi takšna proizvodnja lahko onesnažila vode in ozračje, večina meni, da bi bilo razgovore le treba pripeljati do kraja, kajti takšna proizvodnja bi v tem predelu tudi odprla možnosti za zaposlitev.

M.

KRŠKO

Delavski svet Tovarne celuloze in papirja v Krškem je na zadnji seji sprejel izhodišča poslovne politike za letošnje leto. Letos bodo za prodajo proizvedli 107.800 ton izdelkov, na konvertibilno področje pa bodo izvozili 13.000 ton papirja in 7.000 ton celuloze. Glede surovin ne bodo v tolikšni meri oslanjali na uvoz dragega lesa, ki zmanjšuje akumulacijo podjetja, ampak ga bodo uvažali le v skrajnih primerih.

Na isti seji delavskega sveta so krški papirničarji sprejeli tudi statut podjetja in razpisali delovno mesto glavnega direktorja. Po novo sprejetem statutu bodo na razpisano mesto glavnega direktorja lahko kandidirali le strokovnjaki z visokošolsko izobrazbo in primernimi organizacijskimi sposobnostmi.

P.

CELJE

Po podpisu pogodbe o proizvodnji containerjev z ameriško firmo Leonard Internacional Corporation iz New Yorka morajo v EMO poskrbeti nove proizvodne prostore. Gre za proizvodni prostor površine 5.000 do 6.000 kvadratnih metrov. Razpisali so že ponudbe za gradnjo, ker se za graditev že mudi. Na razpis je pripravil ponudbo, mimo poslovnega združenja SMELT iz Ljubljane celjski Zavod za napredek gospodarstva. V ponudbi, za katero na zavodu sodijo, da je zelo sprejemljiva za investitorja tudi s finančne plati, dajejo rok izgradnje novembra 1971.

M. P.

za lepšo in bolj čvrsto postavo
melbrosia® pld.
medex Ljubljana

BOUTIQUE
Koteks-Tobus
Ljubljana
Miklošičeva 5

Zaključujemo zimsko sezono
in vas vabimo k nakupu po
ZELO ZNIŽANIH CENAH
20% 30% 50%
25. 1.—6. 2. 1971

ČEVLJI IN ŠKORNJI
DAMSKI PLAŠČI
IZ KRZNENEGA VELURJA
HUNTERJI
USNJENI PLAŠČI IN JOPIČI
OBLAČILA IZ TEKSTILA

POSEZONSKE CENE ZA KRZNENE PLAŠČE IN SAGA NERCE ● POSEZONSKE CENE ZA KRZNENE PLAŠČE IN SAGA NERCE

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo republiškega sveta ZS za Slovenijo, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGAČNIK. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-1991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-2000-10-3204-486 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica« Ljubljana